

2024/1346

22.5.2024

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/1346

z dnia 14 maja 2024 r.

w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową

(wersja przekształcona)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 2 lit. f),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE ⁽⁴⁾ należy wprowadzić szereg zmian. W celu zapewnienia jasności dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.
- (2) Wspólna polityka azylowa oparta na pełnym i sprzyjającym włączeniu stosowaniu Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., zmienionej protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. (zwanej dalej „konwencją genewską”), jest integralną częścią celu Unii, jakim jest stopniowe ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości otwartej dla obywateli państw trzecich i dla bezpaństwowców, którzy ubiegają się o ochronę w Unii, a tym samym potwierdzenie zasady non-refoulement. Polityka taka powinna być regulowana zasadą solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności.
- (3) W ramach wspólnego europejskiego systemu azylowego (WESA) ustanawia się system ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, wspólne normy dotyczące procedur azylowych, warunków i procedur przyjmowania oraz prawa osób korzystających z ochrony międzynarodowej. Pomimo postępów poczynionych w rozwoju WESA, między państwami członkowskimi nadal istnieją znaczne różnice, jeśli chodzi o stosowane procedury, warunki przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, wskaźniki udzielania ochrony międzynarodowej oraz rodzaj ochrony przyznawanej osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej. Różnice te stanowią istotny czynnik napędzający wtórne przemieszczanie się oraz podważają cel, jakim jest zapewnienie równego traktowania wszystkich osób ubiegających się o ochronę międzynarodową niezależnie od tego, w jakim miejscu w Unii występują z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- (4) W komunikacie z dnia 6 kwietnia 2016 r., zatytułowanym „W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do Europy”, Komisja podkreśliła potrzebę wzmocnienia i dalszej harmonizacji WESA. Przedstawiła także obszary priorytetowe, w których należy strukturalnie usprawnić WESA, mianowicie stworzenie trwałego i sprawiedliwego systemu ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, wzmocnienie systemu Eurodac, osiągnięcie większej konwergencji w unijnym systemie azylowym, zapobieganie wtórnemu przemieszczaniu się w Unii oraz wzmocnienie mandatu Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu, ustanowionej na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2303 ⁽⁵⁾ (zwanej dalej „Agencją ds. Azylu”). Komunikat ten jest odpowiedzią na wezwania Rady Europejskiej z dnia 18-19 lutego 2016 r. i dnia 17-18 marca 2016 r. do poczynienia postępów w zakresie reformy istniejących ram unijnych, aby zapewnić humanitarną, sprawiedliwą i skuteczną politykę azylową. W komunikacie tym zaproponowano również działania zgodne z całościowym

⁽¹⁾ Dz.U. C 75 z 10.3.2017, s. 97.

⁽²⁾ Dz.U. C 207 z 30.6.2017, s. 67.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2024 r. oraz decyzja Rady z dnia 14 maja 2024 r.

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz.U. L 180 z 29.6.2013, s. 96).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2303 z dnia 15 grudnia 2021 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu i uchylające rozporządzenie (UE) nr 439/2010 (Dz.U. L 468 z 30.12.2021, s. 1).

podejściem do migracji przedstawionym przez Parlament Europejski w rezolucji z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie sytuacji na Morzu Śródziemnym i potrzeby całościowego podejścia UE do problematyki migracji.

- (5) Warunki przyjmowania w państwach członkowskich nadal bardzo się różnią, w szczególności pod względem norm przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Bardziej zharmonizowane normy przyjmowania ustalone na odpowiednim poziomie we wszystkich państwach członkowskich przyczynią się do równego traktowania i do bardziej sprawiedliwego rozmieszczenia osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w całej Unii.
- (6) Należy zmobilizować zasoby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, ustanowionego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147⁽⁶⁾, oraz zasoby Agencji ds. Azylu, aby zapewnić państwom członkowskim odpowiednie wsparcie we wdrażaniu norm przyjmowania określonych w niniejszej dyrektywie, w tym państwom członkowskim, których systemy azylowe znajdują się pod szczególną i nieproporcjonalną presją, w szczególności ze względu na ich położenie geograficzne lub sytuację demograficzną.
- (7) Aby zapewnić równe traktowanie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w całej Unii, niniejsza dyrektywa powinna być stosowana na wszystkich etapach i we wszystkich rodzajach procedur przyznawania ochrony międzynarodowej, we wszystkich miejscach oraz ośrodkach zakwaterowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i tak długo, jak są one uprawnione do pozostawania na terytorium państw członkowskich jako osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową. Konieczne jest sprecyzowanie, że świadczenia materialne w ramach przyjmowania powinny być udostępniane osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową od momentu, gdy wyrażą one swoją wolę ubiegania się o ochronę międzynarodową przed urzędnikami właściwych organów zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348⁽⁷⁾.
- (8) We wszystkich przypadkach świadczenie na codzienne wydatki powinno być przyznawane osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową jako część świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, tak aby osoby te mogły korzystać z minimalnego stopnia samodzielności w swoim życiu codziennym. Powinno być możliwe przyznanie świadczenia na codzienne wydatki – jako świadczenia pieniężnego, w talonach, w formie rzeczowej – na przykład w postaci produktów – lub jako ich połączenia, pod warunkiem że takie wsparcie obejmuje świadczenie pieniężne.
- (9) W przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przebywa w innym państwie członkowskim niż państwo, w którym jest zobowiązany przebywać zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351⁽⁸⁾, osoba ta nie powinna być uprawniona do świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, dostępu do rynku pracy, kursów językowych ani szkolenia zawodowego zgodnie z niniejszą dyrektywą od momentu, w którym została powiadomiona o decyzji o przekazaniu jej do odpowiedzialnego państwa członkowskiego. O ile nie wydano w tym celu odrębnej decyzji, decyzja o przekazaniu powinna wskazywać, że odpowiednie warunki przyjmowania zostały wycofane. W każdej sytuacji państwa członkowskie powinny jednak zapewniać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dostęp do opieki zdrowotnej i poziomu życia, który jest zgodny z prawem Unii, w tym z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”), oraz z innymi zobowiązaniami międzynarodowymi.
- (10) W odniesieniu do traktowania osób objętych zakresem stosowania niniejszej dyrektywy państwa członkowskie związane są zobowiązaniami wynikającymi z aktów prawa międzynarodowego, których są stronami.
- (11) Należy ustanowić normy dotyczące warunków przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które są wystarczające do zapewnienia im odpowiedniego poziomu życia i porównywalnych warunków życia we wszystkich państwach członkowskich. Harmonizacja warunków przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową powinna pomóc w ograniczaniu wtórnego przemieszczania się tych osób, na które wpływ ma zróżnicowanie warunków ich przyjmowania.
- (12) W celu zapewnienia, aby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową były świadome swoich praw i obowiązków, państwa członkowskie powinny przekazywać im – pisemnie lub, w razie potrzeby, ustnie lub, w stosownych przypadkach, w formie wizualnej – informacje dotyczące warunków przyjmowania określonych w niniejszej dyrektywie. Takie informacje powinny być przekazywane jak najszybciej i w odpowiednim czasie oraz powinny obejmować warunki przyjmowania, do których uprawnione są osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, w tym osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, prawa do zatrudnienia i obowiązki z tego wynikające, okoliczności, w których przyznanie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania może zostać ograniczone do obszaru geograficznego lub określonego miejsca, oraz konsekwencje niezastosowania się do takich ograniczeń i konsekwencje ucieczki, a także sytuacje, w których można orzec detencję, możliwości wniesienia środka odwoławczego lub innego środka zaskarżenia, oraz możliwości otrzymania pomocy prawnej i zastępstwa prawnego. Państwa członkowskie powinny w szczególności informować osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową o warunkach przyjmowania, które nie przysługują im w państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie, w którym osoby te są zobowiązane przebywać. Państwo członkowskie nie powinno mieć obowiązku przekazywania tych informacji, gdy nie jest to już konieczne

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 1).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. ustanawiające wspólną procedurę ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylające dyrektywę 2013/32/UE (Dz.U. L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (Dz.U. L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

do skutecznego umożliwienia osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową korzystania z praw i wywiązywania się z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie lub w przypadku gdy osoba ta nie jest dostępna dla właściwych organów lub uciekła z terytorium tego państwa członkowskiego. Agencja ds. Azylu powinna opracować wzór standardowych informacji dotyczących warunków przyjmowania, które państwa członkowskie powinny przekazywać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową jak najszybciej i nie później niż trzy dni od wystąpienia z wnioskiem lub w ramach czasowych przewidzianych na jego rejestrację.

- (13) Zharmonizowane unijne przepisy dotyczące dokumentów, jakie mają być wydawane osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, powinny przyczyniać się do utrudniania tym osobom przemieszczania się w niedozwolony sposób wewnątrz Unii. Państwa członkowskie powinny móc wydawać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dokument podróży wyłącznie z należycie uzasadnionych ważnych powodów humanitarnych lub innych powodów o nadrzędnym charakterze. Ważność dokumentów podróży powinna być ograniczona do celu i czasu niezbędnego z uwagi na powody, dla których dokumenty te wydano. Można uznać, że istnieją ważne powody humanitarne na przykład wówczas, gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową potrzebuje wyjechać do innego kraju, aby poddać się niezbędnemu leczeniu, które nie jest dostępne w państwie członkowskim, w którym osoba ta jest zobowiązana przebywać, lub aby odwiedzić krewnych w szczególnych sytuacjach, na przykład w przypadku poważnej choroby bliskich krewnych lub udziału w pogrzebach bliskich krewnych. Do innych powodów o nadrzędnym charakterze można zaliczyć sytuacje takie jak udział w ślubach bliskich krewnych, podróże będące częścią nauki lub podróże z rodzinami zastępczymi. Wydawanie takiego dokumentu podróży i korzystanie z niego nie wpływa na odpowiedzialność państw członkowskich na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1351. Państwa członkowskie zachowują prawo do oceny praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową do pozostawiania na ich terytorium.
- (14) Osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową nie przysługuje prawo wyboru państwa członkowskiego, w którym występują z wnioskiem. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową powinna wystąpić z wnioskiem o ochronę międzynarodową zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1351.
- (15) Od osób ubiegających się o ochronę międzynarodową wymaga się, aby pozostawały dostępne dla właściwych organów państw członkowskich. Należy zastosować odpowiednie środki w celu zapobiegania ucieczkom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. W celu zapewnienia dobrego funkcjonowania WESA, w przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową uciekła i bez zezwolenia udała się do innego państwa członkowskiego, konieczne jest szybkie przekazanie tej osoby do państwa członkowskiego, w którym osoba ta jest zobowiązana przebywać. Do czasu dokonania takiego przekazania istnieje ryzyko, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową może uciec, dlatego należy dokładnie monitorować miejsce pobytu tej osoby.
- (16) Fakt, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową uciekła wcześniej do innego państwa członkowskiego, jest ważnym czynnikiem przy ocenie ryzyka, że osoba ta może uciec. Państwa członkowskie powinny zastosować odpowiednie środki w celu zapobiegania ponownym ucieczkom osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową oraz w celu zapewnienia, aby osoba ta pozostawała dostępna dla właściwych organów po przekazaniu jej do państwa członkowskiego, w którym jest zobowiązana przebywać. Należy więc nadal dokładnie monitorować miejsce pobytu tej osoby.
- (17) Państwa członkowskie powinny móc swobodnie organizować swoje systemy przyjmowania. W ramach tej organizacji państwa członkowskie powinny móc przydzielać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową miejsce zakwaterowania na swoim terytorium w celu zarządzania swoimi systemami azylowymi i systemami przyjmowania. Państwa członkowskie powinny również móc wprowadzać mechanizmy służące ocenie i zaspokajaniu potrzeb systemów przyjmowania, w tym mechanizmy służące weryfikacji faktycznej obecności osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w miejscach zakwaterowania. Mechanizmy takie nie powinny ograniczać swobody przemieszczania się osób ubiegających się o ochronę międzynarodową na terytorium danego państwa członkowskiego. Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do podejmowania decyzji administracyjnej w tym celu.
- (18) W przypadku gdy osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową mogą swobodnie przemieszczać się na danym obszarze geograficznym na terytorium państw członkowskich, państwa członkowskie powinny zagwarantować tym osobom skuteczny dostęp do ich praw wynikających z niniejszej dyrektywy oraz do gwarancji proceduralnych w ramach procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową na tym obszarze geograficznym. Możliwość czasowego opuszczenia tego obszaru geograficznego powinna być oceniana indywidualnie, obiektywnie i bezstronnie. W przypadku gdy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową nie przyznano skutecznego dostępu do tych praw i gwarancji proceduralnych na danym obszarze geograficznym, przydział na ten obszar nie powinien już mieć zastosowania.
- (19) Ze względów porządku publicznego lub w celu skutecznego zapobiegania ucieczce osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową państwa członkowskie powinny móc postanowić, że osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową zezwala się na pobyt wyłącznie w określonym miejscu, takim jak ośrodek dla cudzoziemców, dom prywatny, mieszkanie, hotel lub inny obiekt dostosowany do potrzeb zakwaterowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Decyzja taka nie powinna skutkować detencją osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową. Taka decyzja może być konieczna w przypadkach, gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie dopełniła obowiązku pozostawiania w państwie członkowskim, w którym jest zobowiązana przebywać, lub gdy osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową przekazano do państwa członkowskiego, w którym jest zobowiązana przebywać, po ucieczce do innego państwa członkowskiego. W przypadku gdy osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową przysługują świadczenia materialne w ramach przyjmowania, takie świadczenia materialne w ramach przyjmowania należy uzależnić od pobytu tej osoby w tym określonym miejscu.

- (20) W przypadku gdy istnieje ryzyko, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową może uciec, lub w przypadku gdy konieczne jest zapewnienie przestrzegania przez nią ograniczeń swobody przemieszczania się, państwa członkowskie mogą zobowiązać osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową do zgłaszania się we właściwych organach w wyznaczonym czasie lub w rozsądnych odstępach czasu, nie naruszając jednak w sposób nieproporcjonalny praw tych osób wynikających z niniejszej dyrektywy.
- (21) Wszystkie decyzje ograniczające swobodę przemieszczania się osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową powinny uwzględniać odpowiednie aspekty indywidualnej sytuacji danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, w tym szczególne potrzeby tej osoby w zakresie przyjmowania oraz zasady konieczności i proporcjonalności. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową powinny zostać należycie poinformowane o takich decyzjach, o procedurach odwoływania się od takich decyzji oraz o skutkach niezastosowania się do takich decyzji.
- (22) Wszystkie przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące detencji, pobytu i obowiązku zgłaszania się, a także ograniczeń oraz wycofania praw lub świadczeń powinny być stosowane z należyтым uwzględnieniem zasady proporcjonalności, przy jednoczesnym zapewnieniu w każdym momencie skutecznego dostępu do mających zastosowanie warunków przyjmowania zgodnie z niniejszą dyrektywą, w szczególności w odniesieniu do opieki zdrowotnej, edukacji, jedności rodziny oraz dostępu do rynku pracy. Należy zwrócić szczególną uwagę na ewentualne skumulowane skutki środków.
- (23) Z uwagi na poważne konsekwencje dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które uciekły lub które uznaje się za osoby, w przypadku których istnieje ryzyko ucieczki, znaczenie pojęcia ucieczka należy zdefiniować w taki sposób, aby zawrzeć w nim zarówno zamierzone działanie, jak i okoliczności faktyczne, które nie są poza kontrolą osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, sprawiające, że dana osoba jest niedostępna dla właściwych organów administracyjnych lub sądowych, na przykład w wyniku opuszczenia terytorium, na którym jest zobowiązana przebywać. Państwa członkowskie powinny móc uznać, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową uciekła, nawet jeżeli wcześniej nie została ona uznana za osobę, w przypadku której istnieje ryzyko ucieczki.
- (24) W przypadku gdy państwa członkowskie określają w prawie krajowym obiektywne kryteria mające znaczenie dla określenia ryzyka ucieczki na podstawie niniejszej dyrektywy, mogą wziąć pod uwagę następujące czynniki: współpracę osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową z właściwymi organami lub przestrzeganie przez nią wymogów proceduralnych, powiązania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową z danym państwem członkowskim, a także czy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony jako niedopuszczalny lub oczywiście bezzasadny. W ramach ogólnej oceny indywidualnej sytuacji osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową połączenie szeregu czynników stanowi często podstawę do stwierdzenia, że istnieje ryzyko ucieczki.
- (25) Uznaje się, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie jest już dostępna dla właściwych organów w przypadku, gdy osoba ta nie odpowiada na wezwania w ramach procedur na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1348 lub procedury na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1351, chyba że dana osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przedstawi wystarczające powody, dla których nie była ona w stanie odpowiedzieć na wezwania, na przykład powody medyczne lub inne nieoczekiwane powody, które są poza jej kontrolą.
- (26) Detencja osób ubiegających się o ochronę międzynarodową powinna być zgodna z podstawową zasadą, według której osoby nie powinny być umieszczane w detencji wyłącznie z powodu ubiegania się o ochronę międzynarodową, szczególnie zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami prawnymi państw członkowskich, a w szczególności z art. 31 konwencji genewskiej. Detencja osób ubiegających się o ochronę międzynarodową powinna być możliwa jedynie w jasno określonych, wyjątkowych okolicznościach określonych w niniejszej dyrektywie, przy czym zarówno sposób, jak i cel detencji muszą być zgodne z zasadami konieczności i proporcjonalności. Detencja osób ubiegających się o ochronę międzynarodową na podstawie niniejszej dyrektywy powinna być orzekana wyłącznie na piśmie przez organy sądowe lub administracyjne z podaniem jej powodów, w tym także w przypadkach, gdy dana osoba została już umieszczona w detencji w momencie wystąpienia z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej. W przypadku umieszczenia w detencji osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową osoba ta powinna mieć skuteczny dostęp do niezbędnych gwarancji procesowych, takich jak kontrola sądowa oraz prawo do skorzystania z bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego, w przypadku gdy ma to zastosowanie na podstawie niniejszej dyrektywy.
- (27) Dopuszczalne maksymalne ramy czasowe kontroli sądowej detencji należy określić w świetle okoliczności każdego przypadku, uwzględniając złożoność procedury, a także staranność właściwych organów, wszelkie opóźnienia spowodowane przez osobę umieszczoną w detencji oraz wszelkie inne czynniki prowadzące do opóźnień, za które państwa członkowskie nie mogą ponosić odpowiedzialności.
- (28) W przypadku gdy osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową zezwolono na pobyt wyłącznie w określonym miejscu, ale osoba ta nie dopełniła tego obowiązku, nadal musi istnieć ryzyko, że osoba ta mogłaby uciec, aby można było umieścić tę osobę w detencji. W każdych okolicznościach należy dołożyć starań w celu zapewnienia, aby okres detencji był proporcjonalny i zakończył się, gdy tylko osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową dopełniła nałożonego na nią obowiązku lub nie ma już powodów, aby sądzić, że go nie dopełni. Osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową należy również poinformować o danym obowiązku oraz o skutkach jego niedopełnienia.

- (29) W zakresie procedur administracyjnych dotyczących przesłanek zastosowania detencji, kryterium „należytej staranności” wymaga, aby państwa członkowskie co najmniej podejmowały konkretne i użyteczne kroki w celu zapewnienia, aby czas weryfikacji przesłanek zastosowania detencji był możliwie najkrótszy oraz aby istniała realna szansa, że taka weryfikacja może z powodzeniem nastąpić w możliwie najkrótszym czasie. Detencja nie powinna przekraczać czasu rozsądnie potrzebnego do zakończenia odpowiednich postępowań administracyjnych.
- (30) Przesłanki zastosowania detencji określone w niniejszej dyrektywie pozostają bez uszczerbku dla innych przesłanek zatrzymania, w tym przesłanek zatrzymania w ramach postępowania karnego, mających zastosowanie na podstawie prawa krajowego i niezwiązanych z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonym przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca.
- (31) Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, które zostały umieszczone w detencji, powinny być traktowane z pełnym poszanowaniem godności ludzkiej, a ich przyjmowanie powinno być zorganizowane w sposób umożliwiający zaspokojenie ich potrzeb w tej sytuacji. Państwa członkowskie powinny zapewniać w szczególności stosowanie art. 24 Karty oraz art. 37 Konwencji ONZ z 1989 r. o prawach dziecka.
- (32) Mogą występować przypadki, w których w praktyce nie będzie możliwe natychmiastowe zapewnienie pewnych gwarancji w zakresie przyjmowania w przypadku detencji, na przykład z uwagi na położenie geograficzne lub szczególną strukturę ośrodka detencyjnego. Wszelkie odstępstwa od tych gwarancji powinny mieć charakter tymczasowy i powinny być stosowane wyłącznie w okolicznościach określonych w niniejszej dyrektywie. Odstępstwa powinny być stosowane jedynie w wyjątkowych okolicznościach i powinny być należycie uzasadnione, z uwzględnieniem okoliczności każdego przypadku, w tym poziomu powagi danego odstępstwa, czasu jego trwania oraz jego skutków dla danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.
- (33) W celu lepszej ochrony integralności fizycznej i psychicznej osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, detencja powinna być ostatecznością i powinna być możliwa jedynie po należytym przeanalizowaniu użycia wszelkich niepolegających na pozbawieniu wolności środków alternatywnych do detencji. Obowiązek rozważenia tych środków alternatywnych nie powinien wpływać na zastosowanie detencji, w przypadku gdy takie środki alternatywne, w tym obowiązki dotyczące pobytu i zgłaszania się, nie mogą być skutecznie stosowane. We wszelkich decyzjach o zastosowaniu detencji należy podać powody, dla których nie można skutecznie zastosować łagodniejszych środków alternatywnych. Środki alternatywne do detencji powinny zapewniać poszanowanie podstawowych praw człowieka.
- (34) W celu zapewnienia zgodności z gwarancjami procesowymi przewidującymi możliwość skontaktowania się z organizacjami lub grupami osób świadczącymi pomoc prawną, należy przekazywać informacje na temat takich organizacji i grup osób.
- (35) Decydując o kwestiach zakwaterowania, państwa członkowskie powinny należycie uwzględnić najlepszy interes dziecka, a także szczególną sytuację każdej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową pozostającej na utrzymaniu członków rodziny lub bliskich krewnych, takich jak małoletnie rodzeństwo niepozostające w związku małżeńskim przebywające już w danym państwie członkowskim.
- (36) Państwa członkowskie powinny móc zastosować tymczasowe rozwiązania kwaterunkowe o niższym standardzie w przypadku gdy zwykle dostępne zasoby kwaterunkowe są tymczasowo wyczerpane. Państwa członkowskie powinny również móc zastosować takie tymczasowe rozwiązania kwaterunkowe w przypadku gdy – ze względu na nieproporcjonalnie dużą liczbę osób do zakwaterowania lub ze względu na katastrofę spowodowaną przez człowieka lub klęskę żywiołową – zwykle dostępne zasoby kwaterunkowe są tymczasowo niedostępne. Państwa członkowskie powinny rozważyć zapewnianie takich tymczasowych rozwiązań kwaterunkowych w miarę możliwości w stałych budynkach mieszkalnych.
- (37) Organy krajowe powinny poświęcić szczególną uwagę przyjmowaniu osób o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, tak aby przyjmowanie tych osób było zorganizowane odpowiednio do tych szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania. Zapewniając miejsca zakwaterowania, państwa członkowskie powinny również zapewnić, w miarę możliwości, zapobieganie napaściom i przemocy, w tym przemocy seksualnej, przemocy ze względu na płeć, rasę lub religię. Przemoc na tle religijnym obejmuje również przemoc wobec osób, które nie wyznają żadnej religii lub które wyrzekły się swojej wiary religijnej.
- (38) Stosując niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie powinny starać się zapewniać pełne poszanowanie zasady najlepszego interesu dziecka i zasady jedności rodziny, zgodnie z Kartą, Konwencją ONZ z 1989 r. o prawach dziecka, europejską Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz, w stosownych przypadkach, Konwencją Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

- (39) Warunki przyjmowania muszą być dostosowane do specyficznej sytuacji małoletnich i ich szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania – co dotyczy zarówno małoletnich bez opieki, jak i pozostających z rodzinami – z należyтым uwzględnieniem ich bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa od przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć, opieki materialnej i emocjonalnej, a także muszą być zapewniane w sposób sprzyjający ich ogólnemu rozwojowi.
- (40) Wobec małoletnich co do zasady nie powinno się stosować detencji. Powinni oni zostać umieszczani w odpowiednim miejscu zakwaterowania ze specjalnymi udogodnieniami dla małoletnich, w tym – w stosownych przypadkach – w miejscach, w których nie są pozbawieni wolności, zintegrowanych w ramach społeczności lokalnej. Zważywszy na negatywny wpływ detencji na małoletnich, taka detencja powinna być stosowana – zgodnie z prawem Unii – wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach, gdy jest to absolutnie niezbędne, jako środek ostateczny i przez jak najkrótszy okres, po ustaleniu, że nie można skutecznie zastosować innych łagodniejszych środków alternatywnych, oraz po ocenie, że detencja jest w najlepszym interesie małoletnich. Małoletni nigdy nie powinni być umieszczani w detencji w więzieniu ani innych placówkach wykorzystywanych do celów ścigania przestępstw. Małoletni nie powinni być oddzielani od swoich rodziców lub opiekunów, a zasada jedności rodziny powinna na ogół prowadzić do stosowania odpowiednich alternatyw dla detencji w przypadku rodzin z małoletnimi, w odpowiednich dla nich miejscach zakwaterowania. Ponadto należy dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić dostępność realnego zakresu odpowiednich alternatyw dla detencji małoletnich. W tym kontekście państwa członkowskie powinny uwzględniać Deklarację nowojorską w sprawie uchodźców i migrantów z dnia 19 września 2016 r., odpowiednie wytyczne interpretacyjne ciał traktatowych ONZ dotyczące Konwencji ONZ z 1989 r. o prawach dziecka oraz odpowiednie orzecznictwo.
- (41) W komunikacie z dnia 12 kwietnia 2017 r., zatytułowanym „Ochrona migrujących dzieci”, Komisja podkreśliła, że państwa członkowskie muszą wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia w celu ochrony wszystkich migrujących dzieci przebywających na ich terytorium, w tym poprzez przyjęcie środków służących zapewnieniu dzieciom bezpiecznego i odpowiedniego miejsca zakwaterowania, a także niezbędnych usług wsparcia z myślą o zabezpieczeniu najlepszego interesu dziecka i jego dobrostanu, zgodnie ze zobowiązaniami państw członkowskich wynikającymi z prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego.
- (42) Przedstawiciele odgrywają kluczową rolę w gwarantowaniu dostępu do praw wynikających z niniejszej dyrektywy oraz w zabezpieczeniu najlepszego interesu wszystkich dzieci bez opieki. Wczesne ustanowienie przedstawicieli ma zasadnicze znaczenie dla rozwiązania problemu zaginięć migrujących dzieci w Unii. Państwa członkowskie powinny zapewnić jak najwcześniejsze ustanowienie przedstawicieli zgodnie z Konwencją ONZ z 1989 r. o prawach dziecka w celu zapewnienia, aby dzieci bez opieki w pełni korzystały ze swoich praw, jako osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, przyznanych na podstawie niniejszej dyrektywy.
- (43) Główna rola przedstawiciela powinna polegać na zagwarantowaniu najlepszego interesu dziecka oraz reprezentowaniu małoletniego bez opieki, udzielaniu mu pomocy lub działaniu w jego imieniu. Przedstawiciel powinien móc wyjaśniać małoletniemu bez opieki przekazywane mu informacje, pozostawać w kontakcie z właściwymi organami, aby zapewnić małoletniemu bez opieki natychmiastowy dostęp do świadczeń materialnych w ramach przyjmowania oraz opieki zdrowotnej, a także reprezentować małoletniego bez opieki, udzielać mu pomocy lub, zgodnie z prawem krajowym, działać w jego imieniu, w celu zapewnienia, aby małoletni mógł korzystać z praw przewidzianych w niniejszej dyrektywie i wywiązywać się z przewidzianych w niej obowiązków. Przedstawiciele powinni być ustanawiani zgodnie z procedurą określoną w prawie krajowym.
- (44) Państwa członkowskie powinny ustanowić przedstawiciela w przypadku gdy z wnioskiem występuje osoba, która twierdzi, że jest małoletnia, i która jest bez opieki. Przedstawiciela należy ustanowić również w przypadku gdy właściwe organy mają obiektywne podstawy, by sądzić, że dana osoba jest małoletnia z uwagi na istotne widoczne oznaki fizyczne, oświadczenia lub zachowanie. W przypadku gdy państwo członkowskie ustali, że osoba, która twierdzi, że jest małoletnia, bez żadnych wątpliwości ma więcej niż 18 lat, nie musi ustanawiać przedstawiciela.
- (45) Do czasu ustanowienia przedstawiciela państwa członkowskie powinny wyznaczyć odpowiednią osobę do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela na podstawie niniejszej dyrektywy. Osoba ta może być na przykład pracownikiem ośrodka dla cudzoziemców, ośrodka opieki nad dziećmi, służb socjalnych lub innej odpowiedniej organizacji wyznaczonej do wykonywania zadań przedstawiciela. Osoby, których interesy są sprzeczne lub mogą być sprzeczne z interesem małoletniego bez opieki, nie powinny być wyznaczane jako odpowiednie osoby do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela. Ważne jest również, aby taka osoba była natychmiast informowana o wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej przez małoletniego bez opieki.
- (46) Państwa członkowskie powinny zapewnić osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową niezbędną opiekę zdrowotną, świadczoną przez lekarzy ogólnych lub – w razie potrzeby – przez lekarzy specjalistów. Niezbędna opieka zdrowotna powinna być odpowiedniej jakości i powinna obejmować co najmniej opiekę w nagłych przypadkach oraz podstawowe leczenie chorób, w tym poważnych zaburzeń psychicznych, a także opiekę w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, która jest niezbędna w przypadku poważnych problemów

zdrowotnych. Aby zareagować na obawy związane ze zdrowiem publicznym w zakresie zapobiegania chorobom oraz chronić zdrowie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, dostęp tych osób do opieki zdrowotnej powinien obejmować także profilaktykę zdrowotną, na przykład szczepienia. Państwa członkowskie powinny również móc wymagać od osób ubiegających się o ochronę międzynarodową poddania się badaniom przesiewowym uzasadnionym względami zdrowia publicznego. Wyniki badań przesiewowych nie powinny wpływać na ocenę wniosków o ochronę międzynarodową, która zawsze powinna być przeprowadzana obiektywnie, bezstronnie oraz indywidualnie zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348.

- (47) Powinno być możliwe ograniczenie w pewnych okolicznościach uprawnień osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową do świadczeń materialnych w ramach przyjmowania na podstawie niniejszej dyrektywy, na przykład w przypadku gdy osoba ta uciekła do innego państwa członkowskiego z państwa członkowskiego, w którym jest zobowiązana przebywać. Państwa członkowskie powinny jednak w każdych okolicznościach zapewniać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dostęp do opieki zdrowotnej oraz poziom życia zgodny z prawem Unii, w tym z Kartą, oraz z innymi zobowiązaniami międzynarodowymi, w tym z Konwencją ONZ z 1989 r. o prawach dziecka. Państwa członkowskie powinny w szczególności pokrywać koszty utrzymania oraz zaspokajać podstawowe potrzeby osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, zarówno pod względem bezpieczeństwa fizycznego i godności, jak i stosunków międzyludzkich, z należytym uwzględnieniem szczególnych potrzeb nieodłącznie związanych z sytuacją osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz ich rodzin lub opiekunów. Należyta uwaga należy poświęcić również osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania. Należy też uwzględnić szczególne potrzeby osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które doświadczyły przemocy seksualnej lub przemocy ze względu na płeć, w szczególności kobiet, w tym poprzez zapewnienie im na różnych etapach procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową dostępu do opieki medycznej, pomocy prawnej oraz odpowiedniej psychoterapii pourazowej i opieki psychospołecznej.
- (48) Należy uwzględnić szczególne potrzeby małoletnich, w szczególności w zakresie poszanowania prawa dziecka do edukacji i dostępu do opieki zdrowotnej. Małoletnim dzieciom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które są małoletnie, powinno się zapewnić taki sam dostęp do edukacji, jaki mają obywatele państw członkowskich, oraz na podobnych warunkach. Ten dostęp nie musi być zapewniany w czasie wakacji szkolnych. Edukacja takich osób powinna co do zasady być zintegrowana z edukacją obywateli państw członkowskich oraz powinna być tej samej jakości. Państwa członkowskie powinny również zapewnić ciągłość edukacji małoletnich do czasu wykonania wobec nich lub ich rodziców środka wydalenia.
- (49) Mając na uwadze Kartę, europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz odpowiednie orzecznictwo, a także aby nie dyskryminować członków rodziny ze względu na miejsce, w którym rodzinę założono, pojęcie rodziny powinno obejmować również rodziny powstałe poza krajem pochodzenia osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, ale przed ich przybyciem na terytorium państw członkowskich.
- (50) Aby wspierać samowystarczalność osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz ograniczyć znaczne rozbieżności między państwami członkowskimi, niezbędne jest określenie jasnych norm dotyczących dostępu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową do rynku pracy oraz zapewnienie, aby dostęp ten był skuteczny, poprzez nienakładanie warunków, które faktycznie utrudniają takim osobom poszukiwanie zatrudnienia, niewprowadzanie nadmiernych ograniczeń pod względem dostępu do konkretnych sektorów rynku pracy lub pod względem czasu pracy osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, a także niewprowadzanie nieuzasadnionych formalności administracyjnych. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, które mają skuteczny dostęp do rynku pracy i którym zezwolono na pobyt wyłącznie w określonym miejscu, powinny mieć możliwość poszukiwania pracy w rozsądnej odległości od tego miejsca. W przypadku gdy wymaga tego umowa o pracę osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, państwa członkowskie powinny móc udzielić tej osobie zezwolenia na opuszczenie ich terytorium w celu wykonywania określonych zadań związanych z pracą w innym państwie członkowskim zgodnie z prawem krajowym. Testy rynku pracy stosowane, aby dać pierwszeństwo własnym obywatelom, obywatelom innych państw Unii lub obywatelom państw trzecich lub bezpaństwowcom przebywającym legalnie w danym państwie członkowskim, nie powinny utrudniać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową skutecznego dostępu do rynku pracy oraz powinny być stosowane bez uszczerbku dla zasady preferencji dla obywateli Unii zgodnie z odpowiednimi postanowieniami mających zastosowanie aktów przystąpienia.
- (51) Dostęp do rynku pracy powinien uprawniać osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową do poszukiwania zatrudnienia. Państwa członkowskie mogą również zezwolić osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową na prowadzenie działalności na własny rachunek.
- (52) Aby zwiększyć możliwości integracji oraz samowystarczalność osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, zachęca się do zapewnienia wcześniejszego dostępu do rynku pracy w przypadku wniosków, które wydają się zasadne, w tym w przypadku wniosków rozpatrywanych priorytetowo zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348. Państwa członkowskie powinny zatem rozważyć ograniczenie tego okresu na tyle, na ile jest to możliwe w przypadku wniosków, które wydają się zasadne. Nie należy przyznawać dostępu do rynku pracy lub, jeżeli już go przyznano, należy go wycofać, w przypadku gdy złożony przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej wydaje się bezzasadny i stosuje się do niego w związku z tym przyspieszoną procedurę rozpatrywania, w tym w przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie przekazuje istotnych informacji lub dokumentów dotyczących jej tożsamości.

- (53) Po uzyskaniu dostępu do rynku pracy osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową powinny być uprawnione do wspólnego zbioru praw opartych na zasadzie równego traktowania z obywatelami danego państwa członkowskiego. Warunki pracy powinny obejmować przynajmniej warunki płacowe, warunki zwolnienia z pracy oraz wymogi bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy, a także godziny pracy, urlop i dni ustawowo wolne od pracy, z uwzględnieniem obowiązujących układów zbiorowych. Takim osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową powinno też przysługiwać równe traktowanie w zakresie wolności zrzeszania się i przynależności, edukacji i szkolenia zawodowego, uznawania kwalifikacji zawodowych oraz – w odniesieniu do zatrudnionych osób ubiegających się o ochronę międzynarodową – zabezpieczenia społecznego. Państwa członkowskie mogą przyznać prawo do równego traktowania również osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które pracują na własny rachunek. Państwa członkowskie powinny zatem dołożyć wszelkich starań, aby zapobiegać wyzyskiwaniu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową lub jakiegokolwiek formie ich dyskryminowania w miejscu pracy w postaci pracy nierejestrowanej oraz innych form dotkliwego wyzysku pracowników.
- (54) Po przyznaniu osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową dostępu do rynku pracy państwo członkowskie powinno uznać kwalifikacje zawodowe zdobyte w innym państwie członkowskim przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, tak samo jak uznaje kwalifikacje obywateli Unii, oraz powinno uwzględnić kwalifikacje zdobyte w państwie trzecim zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/36/WE⁽⁹⁾. Należy też rozważyć środki w celu skutecznego zaradzenia trudnościom, jakie osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową napotykają w praktyce przy uwierzytelnianiu swoich zagranicznych dyplomów, świadectw lub innych dowodów potwierdzających formalne kwalifikacje, w szczególności w przypadku gdy nie mogą dostarczyć dokumentacji oraz nie mogą pokryć kosztów związanych z procedurami uznawania.
- (55) Do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które są zatrudnione, zastosowanie mają działy zabezpieczenia społecznego, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004⁽¹⁰⁾.
- (56) Ze względu na potencjalnie tymczasowy charakter pozostawiania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz bez uszczerbku dla rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1231/2010⁽¹¹⁾, państwa członkowskie powinny móc wykluczyć świadczenia socjalne, które nie są zależne od okresów zatrudnienia lub składek, z zakresu równego traktowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i ich własnych obywateli. Państwa członkowskie powinny również móc ograniczyć stosowanie zasady równego traktowania w odniesieniu do edukacji i szkolenia zawodowego oraz uznawania kwalifikacji formalnych. Ponadto państwa członkowskie powinny również móc ograniczyć wolność zrzeszania się i przynależności poprzez wykluczenie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową z udziału w zarządzaniu niektórymi podmiotami oraz z pełnienia funkcji publicznych.
- (57) Prawo Unii nie ogranicza uprawnień państw członkowskich do organizowania swoich systemów zabezpieczenia społecznego. W związku z brakiem harmonizacji na poziomie Unii każde państwo członkowskie określa warunki przyznawania świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego, a także wysokość takich świadczeń i okres, na jaki są przyznawane. Korzystając z tych uprawnień, państwa członkowskie muszą jednak przestrzegać prawa Unii.
- (58) Umiejętności językowe są ważne dla zapewnienia osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową odpowiedniego poziomu życia. Umiejętności te stanowią również czynnik zniechęcający do wtórnego przemieszczania się. W związku z tym państwa członkowskie powinny zapewniać lub ułatwiać dostęp do kursów językowych w zakresie, w jakim uznają takie kursy za odpowiednie w celu pomocy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową w zwiększeniu zdolności do samodzielnego działania i kontaktu z właściwymi organami.
- (59) Prawo do równego traktowania nie powinno powodować powstania praw w odniesieniu do sytuacji nieobjętych zakresem stosowania prawa Unii.
- (60) Aby zapewnić zgodność z zasadami określonymi w niniejszej dyrektywie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania udzielanych osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, konieczne jest dalsze doprecyzowanie charakteru tych świadczeń, które powinny obejmować nie tylko miejsce zakwaterowania, wyżywienie i odzież, ale także artykuły higieny osobistej. Konieczne jest również określenie przez państwa członkowskie wartości świadczeń materialnych w ramach przyjmowania zapewnianych w postaci świadczeń pieniężnych lub talonów, na podstawie odpowiednich wielkości referencyjnych stosowanych w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu życia obywatelom, w tym – w zależności od kontekstu krajowego – świadczeń zapewniających dochód minimalny, płacy minimalnej, minimalnych świadczeń emerytalno-rentowych, świadczeń dla bezrobotnych oraz świadczeń z pomocy społecznej. Kwota przyznawana osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową nie musi być jednak taka sama jak w przypadku obywateli. Państwa członkowskie powinny móc przyznać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową mniej korzystne warunki traktowania niż obywatelom, zgodnie z niniejszą dyrektywą. Państwa członkowskie powinny również móc dostosować wartość świadczeń pieniężnych lub talonów przyznawanych osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową w regionach, o których mowa w art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), pod warunkiem zapewnienia standardu warunków przyjmowania przewidzianego w niniejszej dyrektywie.

⁽⁹⁾ Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. L 255 z 30.9.2005, s. 22).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1231/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzające rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz.U. L 344 z 29.12.2010, s. 1).

- (61) Aby ograniczyć możliwości nadużywania systemu przyjmowania, państwa członkowskie powinny móc zapewniać świadczenia materialne w ramach przyjmowania tylko w takim zakresie, w jakim osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową nie posiadają wystarczających środków, aby się utrzymać. Państwa członkowskie powinny móc wymagać od osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które posiadają wystarczające środki, pokrycia kosztów świadczeń materialnych w ramach przyjmowania lub otrzymanej opieki zdrowotnej, udziału w tych kosztach lub ich zwrotu, w tym poprzez gwarancje finansowe. Można uznać, że osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową posiadają wystarczające środki, aby się utrzymać, jeżeli na przykład pracowały przez rozsądny okres czasu. Oceniając zasoby osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową oraz wymagając od niej pokrycia w całości lub w części kosztów świadczeń materialnych w ramach przyjmowania lub otrzymanej opieki zdrowotnej, państwa członkowskie powinny przestrzegać zasady proporcjonalności oraz uwzględniać indywidualną sytuację osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową oraz potrzebę poszanowania jej godności lub integralności, w tym szczególnie potrzeby tej osoby w zakresie przyjmowania. Od osób ubiegających się o ochronę międzynarodową nie powinno się wymagać pokrycia całości lub części kosztów niezbędnej opieki zdrowotnej, w przypadku gdy opieka zdrowotna jest bezpłatna dla obywateli danego państwa członkowskiego. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową nie powinny być zobowiązane do zaciągania pożyczek w celu pokrycia kosztów warunków przyjmowania.
- (62) Potencjalnemu nadużywaniu systemu przyjmowania należy również zapobiegać poprzez określenie okoliczności, w jakich można ograniczyć lub wycofać świadczenia materialne w ramach przyjmowania. Państwa członkowskie powinny móc zmniejszyć lub cofnąć świadczenie na codzienne wydatki lub – w przypadku gdy jest to należycie uzasadnione i proporcjonalne – ograniczyć inne świadczenia materialne w ramach przyjmowania, gdy spełnione są określone warunki, w tym w przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie współpracuje z właściwymi organami lub nie spełnia ustanowionych przez nie wymogów proceduralnych. Można uznać, że ma miejsce brak współpracy lub nieprzestrzeganie wymogów w szczególności w przypadku gdy: osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową nie stawiają się na wyznaczonych spotkaniach lub nie dopełniają obowiązku zgłaszania się z powodów, które nie są poza ich kontrolą; osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową nie złożyły wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2024/1348, mimo że miały rzeczywistą możliwość złożenia takiego wniosku; lub osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową nie stosują się do wezwań do przekazania informacji w celu ułatwienia ich identyfikacji, w tym odmawiają przekazania danych biometrycznych lub niezbędnych danych kontaktowych, lub odmawiają współpracy podczas badań przesiewowych. Państwa członkowskie powinny również – w przypadku gdy jest to należycie uzasadnione i proporcjonalne – móc wycofać świadczenia materialne w ramach przyjmowania, gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową poważnie lub wielokrotnie naruszyła regulamin ośrodka dla cudzoziemców lub zachowywała się w sposób agresywny lub stwarzający zagrożenie w ośrodku dla cudzoziemców. Państwa członkowskie powinny zawsze zapewniać wszystkim osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową poziom życia zgodny z prawem Unii, w tym z Kartą, a także z zobowiązaniami międzynarodowymi, biorąc pod uwagę osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania oraz najlepszy interes dziecka.
- (63) Państwa członkowskie mogą stosować inne sankcje, w tym środki dyscyplinarne, zgodnie z regulaminem ośrodka dla cudzoziemców, o ile sankcje te nie są sprzeczne z niniejszą dyrektywą.
- (64) Państwa członkowskie powinny ustanowić odpowiednie wytyczne dotyczące warunków przyjmowania, a także odpowiednie monitorowanie i kontrolę tych warunków. Aby zapewnić porównywalne warunki przyjmowania, należy zobowiązać państwa członkowskie, aby w swoich systemach monitorowania i kontroli uwzględniały dostępne niewiążące normy operacyjne, wskaźniki, wytyczne i najlepsze praktyki dotyczące warunków przyjmowania opracowane przez Agencję ds. Azylu. O ile świadczenia materialne w ramach przyjmowania zapewniają odpowiedni poziom życia, warunki w obiektach przeznaczonych na zakwaterowanie dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową można uznać za odpowiednie pomimo różnic w poszczególnych ośrodkach. Należy zapewnić skuteczność krajowych systemów przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz współpracę między państwami członkowskimi w zakresie przyjmowania takich osób, w tym za pośrednictwem sieci organów ds. przyjmowania Agencji ds. Azylu.
- (65) Należy zatem wspierać odpowiednią koordynację między właściwymi organami w zakresie przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz promować harmonijne relacje między wspólnotami lokalnymi i ośrodkami dla cudzoziemców.
- (66) Doświadczenie pokazuje, że konieczne jest planowanie kryzysowe, aby zapewnić w miarę możliwości odpowiednie warunki przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w przypadkach, gdy państwa członkowskie mają do czynienia z nieproporcjonalną liczbą osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Należy monitorować i oceniać, czy środki przewidziane w planach kryzysowych państw członkowskich są odpowiednie. Planowanie kryzysowe stanowi integralną część procesów planowania w państwach członkowskich i nie może być postrzegane jako działanie nadzwyczajne.
- (67) Agencja ds. Azylu powinna wspierać państwa członkowskie w sporządzaniu i przeglądzie planów kryzysowych, za zgodą zainteresowanych państw członkowskich. Plan kryzysowy powinien obejmować kompleksowy zestaw środków niezbędnych do rozwiązania problemu ewentualnej nieproporcjonalnej presji na systemy przyjmowania państw członkowskich oraz do zwiększenia skuteczności tych systemów. Do celów niniejszej dyrektywy sytuacja

nieproporcjonalnej presji może charakteryzować się nagłym i masowym napływem obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców w takim stopniu, że napływ ten nakłada skrajne obciążenia nawet na dobrze przygotowany system przyjmowania. Aby zwiększyć gotowość na taką sytuację, wzór opracowany przez Agencję ds. Azylu powinien zawierać wytyczne dotyczące identyfikowania możliwych scenariuszy, skutków tych scenariuszy, działań, które należy podjąć, oraz zasobów dostępnych na potrzeby reagowania na te scenariusze.

- (68) Państwa członkowskie powinny być uprawnione do wprowadzania lub utrzymywania korzystniejszych przepisów dla obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, którzy ubiegają się o ochronę międzynarodową w państwie członkowskim.
- (69) Państwa członkowskie wzywa się do stosowania przepisów niniejszej dyrektywy w związku z procedurami rozpatrywania wniosków o inne formy ochrony niż te przewidziane w rozporządzeniu (UE) 2024/1347 ⁽¹²⁾.
- (70) Wykonanie niniejszej dyrektywy powinno być oceniane w regularnych odstępach czasu. Państwa członkowskie powinny przekazywać Komisji niezbędne informacje, aby Komisja była w stanie wywiązać się ze swoich obowiązków sprawozdawczych wynikających z niniejszej dyrektywy.
- (71) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie ustanowienie zharmonizowanych norm dotyczących warunków przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w państwach członkowskich, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działania możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (72) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających ⁽¹³⁾ państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy, prawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.
- (73) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.
- (74) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.
- (75) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie. W szczególności niniejsza dyrektywa ma na celu zapewnienie pełnego poszanowania godności ludzkiej oraz promowanie stosowania art. 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 i 47 Karty oraz musi być odpowiednio wykonana.
- (76) Zobowiązanie do transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno być ograniczone do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z wcześniejszą dyrektywą. Zobowiązanie do transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z wcześniejszej dyrektywy.
- (77) Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektywy określonej w załączniku I,

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE (Dz. U. L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽¹³⁾ Dz.U. C 369 z 17.12.2011, s. 14.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I

PRZEDMIOT, DEFINICJE I ZAKRES STOSOWANIA

Artykuł 1

Cel

Niniejsza dyrektywa ustanawia normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w państwach członkowskich.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej” lub „wniosek” oznacza wniosek o udzielenie ochrony przez państwo członkowskie, z którym wystąpił obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej;
- 2) „osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który wystąpił z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, w odniesieniu do którego nie podjęto jeszcze ostatecznej decyzji;
- 3) „członkowie rodziny” oznaczają, o ile rodzina istniała, zanim osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przybyła na terytorium państw członkowskich, następujących członków rodziny osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, którzy przebywają na terytorium tego samego państwa członkowskiego w trakcie procedury o udzielenie ochrony międzynarodowej:
 - a) małżonek osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową lub niepozostający w związku małżeńskim partner tej osoby, z którym osoba ta pozostaje w stabilnym związku, w przypadku gdy prawo lub praktyka danego państwa członkowskiego traktuje pary niepozostające w związku małżeńskim w taki sam sposób jak pary pozostające w związku małżeńskim;
 - b) małoletnie lub pełnoletnie, pozostające na utrzymaniu, dzieci par, o których mowa w lit. a), lub osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, pod warunkiem że nie pozostają w związku małżeńskim oraz bez względu na to, czy są dziećmi pochodzącymi ze związków małżeńskich, pozamałżeńskich czy dziećmi adoptowanymi zgodnie z prawem krajowym; małoletniego uznaje się za niepozostającego w związku małżeńskim, o ile – na podstawie indywidualnej oceny – jego małżeństwo nie byłoby zgodne z odpowiednim prawem krajowym, gdyby zostało zawarte w danym państwie członkowskim, w szczególności z uwzględnieniem określonego prawnie wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa;
 - c) w przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest małoletnia i nie pozostaje w związku małżeńskim, ojciec, matka lub inna pełnoletnia osoba – w tym pełnoletnie rodzeństwo – odpowiedzialna za tę osobę zgodnie z prawem lub praktyką danego państwa członkowskiego; małoletniego uznaje się za niepozostającego w związku małżeńskim, o ile – na podstawie indywidualnej oceny – jego małżeństwo nie byłoby zgodne z odpowiednim prawem krajowym, gdyby zostało zawarte w danym państwie członkowskim, w szczególności z uwzględnieniem określonego prawnie wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa;
- 4) „małoletni” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który nie ukończył 18 lat;
- 5) „małoletni bez opieki” oznacza małoletniego, który przybywa na terytorium państw członkowskich bez opieki osoby pełnoletniej odpowiedzialnej za niego, zgodnie z prawem lub z praktyką danego państwa członkowskiego, dopóki małoletni ten nie zostanie skutecznie objęty opieką takiej osoby pełnoletniej, w tym małoletniego, który zostaje pozostawiony bez opieki po przybyciu na terytorium państw członkowskich;
- 6) „warunki przyjmowania” oznaczają pełen zestaw środków, które państwa członkowskie przyznają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową zgodnie z niniejszą dyrektywą;
- 7) „świadczenia materialne w ramach przyjmowania” oznaczają warunki przyjmowania, które obejmują miejsce zakwaterowania, wyżywienie, odzież i artykuły higieny osobistej, zapewniane w formie rzeczowej lub jako świadczenie pieniężne, w talonach, lub jako połączenie tych form, a także świadczenie na codzienne wydatki;

- 8) „świadczenie na codzienne wydatki” oznacza świadczenie okresowe dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, umożliwiające im minimalny stopień samodzielności w życiu codziennym, zapewniane jako świadczenie pieniężne, w talonach, w formie rzeczowej, lub jako połączenie tych form, pod warunkiem że takie świadczenie obejmuje świadczenie pieniężne;
- 9) „detencja” oznacza umieszczenie osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową przez państwo członkowskie w określonym miejscu, w którym jest ona pozbawiona swobody przemieszczania się;
- 10) „ośrodek dla cudzoziemców” oznacza każde miejsce używane do zbiorowego zakwaterowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową;
- 11) „ryzyko ucieczki” oznacza istnienie w indywidualnym przypadku szczególnych przesłanek i okoliczności, które są oparte na obiektywnych kryteriach określonych w prawie krajowym, pozwalających sądzić, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową mogłaby uciec;
- 12) „ucieczka” oznacza działanie, w wyniku którego osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przestaje być dostępna dla właściwych organów administracyjnych lub sądowych, na przykład na skutek opuszczenia terytorium państwa członkowskiego bez zezwolenia właściwych organów, z powodów, które nie są poza jej kontrolą;
- 13) „przedstawiciel” oznacza osobę fizyczną lub organizację, w tym organ publiczny, ustanowioną przez właściwe organy, posiadającą niezbędne umiejętności i wiedzę fachową, w tym w zakresie postępowania z małoletnimi i w zakresie ich szczególnych potrzeb, aby reprezentować małoletniego bez opieki, pomagać mu i działać w jego imieniu, stosownie do przypadku, w celu zabezpieczenia najlepszego interesu i ogólnego dobrostanu małoletniego bez opieki, tak aby małoletni bez opieki mógł korzystać z praw i wywiązywać się z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie;
- 14) „osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania” oznacza osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, która potrzebuje szczególnych warunków lub gwarancji, aby korzystać z praw i wywiązywać się z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

Artykuł 3

Zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do wszystkich obywateli państw trzecich i do bezpaństwowców, którzy występują z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium, w tym na granicy zewnętrznej, na morzu terytorialnym lub w strefach tranzytowych, państw członkowskich, pod warunkiem że są oni uprawnieni do pozostawania na danym terytorium jako osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową. Niniejsza dyrektywa ma również zastosowanie do członków rodziny osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, pod warunkiem że są oni objęci takim wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z prawem krajowym.
2. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do wniosków o azyl dyplomatyczny lub terytorialny złożonych w przedstawicielstwach państw członkowskich.
3. Państwa członkowskie mogą zdecydować o stosowaniu niniejszej dyrektywy w związku z procedurami rozpatrywania wniosków o inne formy ochrony niż te na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1347.

Artykuł 4

Korzystniejsze przepisy

Państwa członkowskie mogą wprowadzić lub utrzymywać korzystniejsze przepisy dotyczące warunków przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, a także członków ich rodzin i bliskich krewnych przebywających w tym samym państwie członkowskim, o ile tacy członkowie rodzin lub bliscy krewni pozostają na utrzymaniu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, lub ze względów humanitarnych, w zakresie, w jakim przepisy te są zgodne z niniejszą dyrektywą.

ROZDZIAŁ II

PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE WARUNKÓW PRZYJMOWANIA

Artykuł 5

Informacje

1. W celu skutecznego umożliwienia osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową korzystania z praw i wywiązywania się z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie, państwa członkowskie, jak najszybciej i w odpowiednim czasie, przekazują osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową informacje dotyczące warunków przyjmowania określonych w niniejszej dyrektywie, w tym informacje istotne dla ich systemów przyjmowania.

Państwa członkowskie w szczególności przekazują osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową standardowe informacje dotyczące warunków przyjmowania określonych w niniejszej dyrektywie, przy użyciu standardowego wzoru, który opracuje Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu (zwana dalej „Agencją ds. Azylu”). Informacje te przekazuje się jak najszybciej i nie później niż w terminie trzech dni od wystąpienia z wnioskiem lub w ramach czasowych przewidzianych na jego rejestrację zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348.

Państwa członkowskie zapewniają przekazywanie osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową informacji o organizacjach lub grupach osób zapewniających szczególną pomoc prawną i zastępstwo prawne, w tym informacje o organizacjach lub grupach osób zapewniających bezpłatną pomoc prawną i bezpłatne zastępstwo prawne, a także o organizacjach, które mogą być w stanie udzielić im pomocy lub udzielić im informacji o dostępnych warunkach przyjmowania, w tym o opiece zdrowotnej.

2. Państwa członkowskie zapewniają przekazywanie informacji, o których mowa w ust. 1, na piśmie w zwięzłej, przejrzystej, czytelnej i łatwo dostępnej formie, przy użyciu jasnego i prostego języka oraz w języku, który osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową rozumie lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumie. W razie potrzeby informacje te przekazuje się również ustnie lub, w stosownych przypadkach, w formie wizualnej, takiej jak wideo lub piktogramy, oraz dostosowuje się je do potrzeb osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

W przypadku małoletniego bez opieki państwa członkowskie przekazują informacje, o których mowa w ust. 1, w sposób odpowiedni dla wieku oraz zapewniający, aby małoletni bez opieki je rozumiał, w stosownych przypadkach przy użyciu materiałów informacyjnych specjalnie dostosowanych do potrzeb małoletnich. Informacje te przekazuje się w obecności przedstawiciela małoletniego bez opieki lub osoby odpowiedniej do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela do czasu ustanowienia przedstawiciela.

W wyjątkowych przypadkach państwo członkowskie może przekazać osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową informacje, o których mowa w ust. 1, za pośrednictwem tłumaczenia ustnego lub, w stosownych przypadkach, w formie wizualnej, takiej jak wideo lub piktogramy, gdy:

- a) nie jest w stanie przekazać tych informacji na piśmie w terminie określonym w tym ustępie, ponieważ język, który osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową rozumie lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumie, jest językiem rzadkim; oraz
- b) osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową potwierdza następnie, że rozumie przekazane informacje.

W przypadkach, o których mowa w akapicie trzecim, państwo członkowskie jak najszybciej uzyskuje tłumaczenie informacji, o których mowa w ust. 1, na piśmie oraz przekazuje je osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową, chyba że jest jasne, że przekazanie tłumaczenia nie jest już potrzebne.

Artykuł 6

Dokumenty

1. Państwa członkowskie zapewniają przekazanie osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową dokumentu, o którym mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

2. Państwa członkowskie nie mogą wymagać od osób ubiegających się o ochronę międzynarodową – wyłącznie z tego powodu, że są osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową lub wyłącznie z powodu ich obywatelstwa – dostarczania niepotrzebnej lub nieproporcjonalnej ilości dokumentów, ani nakładać na te osoby innych wymogów administracyjnych przed przyznaniem im praw przysługujących im na podstawie niniejszej dyrektywy.

3. Państwa członkowskie mogą wydać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dokument podróży wyłącznie, gdy zaistnieją ważne powody humanitarne lub inne powody o nadrzędnym charakterze wymagające ich obecności w innym kraju. Ważność dokumentu podróży ogranicza się do celu i czasu niezbędnego z uwagi na powód, dla którego wydaje się ten dokument.

Artykuł 7

Organizacja systemów przyjmowania

1. Państwa członkowskie mogą swobodnie organizować swoje systemy przyjmowania zgodnie z niniejszą dyrektywą. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową mogą swobodnie przemieszczać się po terytorium danego państwa członkowskiego.
2. O ile wszystkie osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową skutecznie korzystają ze swoich praw wynikających z niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie mogą przydzielić im miejsce zakwaterowania na swoim terytorium do celów zarządzania swoimi systemami azylowymi i systemami przyjmowania.
3. Podczas przydzielania lub ponownego przydzielania miejsca zakwaterowania osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową państwa członkowskie uwzględniają obiektywne czynniki, w tym jedność rodziny, o której mowa w art. 14, oraz szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.
4. Zapewnianie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania przez państwa członkowskie może być uzależnione od rzeczywistego pobytu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w miejscu zakwaterowania przydzielonym im zgodnie z ust. 2.
5. Państwa członkowskie mogą również wprowadzić mechanizmy oceny i zaspokajania potrzeb swoich systemów przyjmowania, w tym mechanizmy do celu weryfikacji rzeczywistego pobytu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w miejscu zakwaterowania przydzielonym im zgodnie z ust. 2.
6. Państwa członkowskie zobowiązują osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową do podania właściwym organom ich aktualnego adresu, numeru telefonu, pod którym można się z nimi skontaktować, oraz adresu poczty elektronicznej, jeżeli go posiadają. Państwa członkowskie zobowiązują również osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, aby jak najszybciej powiadamiały takie właściwe organy o każdej zmianie adresu, numeru telefonu lub adresu poczty elektronicznej.
7. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do podejmowania decyzji administracyjnych do celów niniejszego artykułu.

Artykuł 8

Przydział osób ubiegających się o ochronę międzynarodową na dany obszar geograficzny

1. Państwa członkowskie mogą przydzielić osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową na obszar geograficzny na swoim terytorium, na którym osoby te mogą się swobodnie przemieszczać, na czas trwania procedury przyznawania ochrony międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348.
2. Państwa członkowskie mogą przydzielić osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową na obszar geograficzny na swoim terytorium zgodnie z ust. 1 wyłącznie w celu zapewnienia szybkiego, efektywnego i skutecznego rozpatrywania wniosków zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348 lub geograficznego rozmieszczenia tych osób, z uwzględnieniem możliwości danych obszarów geograficznych.

Zgodnie z art. 5 państwa członkowskie informują osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową o ich przydziale na dany obszar geograficzny, w tym o granicach geograficznych tego obszaru.

3. Państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową skuteczny dostęp do ich praw wynikających z niniejszej dyrektywy oraz gwarancje proceduralne w ramach procedury udzielania ochrony międzynarodowej na obszarze geograficznym, na który te osoby są przydzielone. Ten obszar geograficzny musi być wystarczająco duży, umożliwiać dostęp do niezbędnej infrastruktury publicznej oraz nie może mieć wpływu na nienaruszalną sferę życia prywatnego osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.
4. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do podejmowania decyzji administracyjnych do celów ust. 1.
5. Na wniosek osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową państwa członkowskie wydają tej osobie zezwolenie na czasowe opuszczenie danego obszaru geograficznego z należycie uzasadnionych, pilnych i poważnych powodów rodzinnych lub z uwagi na niezbędną opiekę medyczną, która nie jest dostępna na danym obszarze geograficznym.

W przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową opuszcza dany obszar geograficzny bez zezwolenia, państwo członkowskie nie stosuje sankcji innych niż przewidziane w niniejszej dyrektywie.

Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie musi występować o zezwolenie na stawienie się przed organami lub sądami, jeżeli obecność tej osoby jest konieczna. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową z wyprzedzeniem powiadamia właściwe organy o takiej konieczności stawienia się przed organami lub sądami.

6. W przypadku gdy stwierdzono, w tym w wyniku wniesienia przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową środka odwoławczego lub innego środka zaskarżenia zgodnie z art. 29, że danej osobie nie udzielono skutecznego dostępu do praw przysługujących jej na podstawie niniejszej dyrektywy lub do gwarancji proceduralnych w ramach procedury przyznawania ochrony międzynarodowej na danym obszarze geograficznym, przydział tej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową na ten obszar geograficzny nie ma już zastosowania.

7. Przed zastosowaniem niniejszego artykułu dane państwo członkowskie określa warunki stosowania niniejszego artykułu w prawie krajowym oraz informuje Komisję i Agencję ds. Azylu zgodnie z rozdziałem 5 rozporządzenia (UE) 2021/2303.

Artykuł 9

Ograniczenia swobody przemieszczania się

1. W razie potrzeby państwa członkowskie mogą zdecydować, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową może być upoważniona do pobytu wyłącznie w określonym miejscu, które nadaje się do zakwaterowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, ze względów porządku publicznego lub w celu skutecznego zapobiegania ucieczce osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, w przypadku gdy istnieje ryzyko ucieczki, w szczególności w odniesieniu do:

- a) osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które są zobowiązane przebywać w innym państwie członkowskim zgodnie z art. 17 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351; lub
- b) osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które po ucieczce do innego państwa członkowskiego zostały przekazane do państwa członkowskiego, w którym są zobowiązane przebywać zgodnie z art. 17 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

W przypadku gdy osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową zezwolono na pobyt wyłącznie w określonym miejscu zgodnie z niniejszym ustępem, zapewnianie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania uzależnione jest od rzeczywistego pobytu danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową w tym określonym miejscu.

2. Państwa członkowskie mogą w razie potrzeby zobowiązać osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową do zgłaszania się do właściwych organów w wyznaczonym czasie lub w rozsądnych odstępach czasu, nie naruszając w sposób nieproporcjonalny praw tych osób wynikających z niniejszej dyrektywy.

Taki obowiązek zgłaszania się może zostać nałożony w celu zapewnienia przestrzegania decyzji, o których mowa w ust. 1, lub w celu skutecznego zapobiegania ucieczkom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

3. Na wniosek osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową państwa członkowskie mogą udzielić tej osobie zezwolenia na tymczasowy pobyt poza określonym miejscem wyznaczonym zgodnie z ust. 1. Decyzje dotyczące takiego zezwolenia podejmuje się obiektywnie i bezstronnie na podstawie oceny co do istoty sprawy w indywidualnym przypadku oraz podaje się uzasadnienie, jeżeli nie udzielono takiego zezwolenia.

Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie musi ubiegać się o zezwolenie na stawienie się przed organami lub sądami, jeżeli obecność tej osoby jest konieczna. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową powiadamia właściwe organy o takiej konieczności stawienia się przed organami lub sądami.

4. Decyzje podejmowane zgodnie z ust. 1 i 2 muszą być proporcjonalne oraz muszą uwzględniać odpowiednie aspekty indywidualnej sytuacji danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, w tym szczególne potrzeby tej osoby w zakresie przyjmowania.

5. Państwa członkowskie podają uzasadnienie faktyczne, a w stosownych przypadkach uzasadnienie prawne, każdej decyzji podejmowanej zgodnie z ust. 1 i 2 niniejszego artykułu w tej decyzji. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową informuje się na piśmie o takiej decyzji, a także o procedurach zaskarżenia decyzji zgodnie z art. 29 oraz o skutkach nieprzestrzegania obowiązków nałożonych w decyzji. Państwa członkowskie przekazują takie informacje osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową w języku, który osoby te rozumieją lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumieją, w sposób zwięzły, przejrzysty, czytelny i łatwo dostępny, przy użyciu jasnego i prostego języka. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzje podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem podlegały kontroli organu sądowego z urzędu, w przypadku gdy decyzje te są stosowane przez ponad dwa miesiące, lub aby od decyzji tych można było wnieść środek odwoławczy na wniosek danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, zgodnie z art. 29.

Artykuł 10

Detencja

1. Państwa członkowskie nie mogą umieszczać osoby w detencji wyłącznie ze względu na fakt, że osoba ta jest osobą ubiegającą się o ochronę międzynarodową lub na podstawie obywatelstwa tej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową. Detencja może opierać się wyłącznie na jednej lub większej liczbie przesłanek zastosowania detencji określonych w ust. 4. Detencja nie może mieć charakteru kary.

2. W razie potrzeby państwa członkowskie mogą, po indywidualnej ocenie każdej sprawy, umieścić w detencji osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, jeżeli nie można skutecznie zastosować innych łagodniejszych środków alternatywnych.

3. W przypadku umieszczenia w detencji osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową państwa członkowskie biorą pod uwagę wszelkie widoczne oznaki, oświadczenia lub zachowania wskazujące, że osoba ta ma szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania. W przypadku gdy ocena przewidziana w art. 25 nie została zakończona, musi zostać zakończona bez zbędnej zwłoki, a jej wyniki uwzględnia się przy podejmowaniu decyzji o przedłużeniu detencji lub dostosowaniu warunków detencji.

4. Osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową można umieścić w detencji wyłącznie na podstawie jednej lub większej liczby następujących przesłanek:

- a) w celu ustalenia lub weryfikacji jej tożsamości lub obywatelstwa;
- b) w celu ustalenia elementów, na których opiera się wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, a których uzyskanie bez umieszczenia w detencji byłoby niemożliwe, w szczególności gdy istnieje ryzyko ucieczki;
- c) w celu zapewnienia przestrzegania obowiązków prawnych nałożonych na osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową w drodze indywidualnej decyzji zgodnie z art. 9 ust. 1, w przypadkach gdy osoba ta nie dopełniła takich obowiązków oraz gdy w dalszym ciągu istnieje ryzyko ucieczki;
- d) w celu podjęcia decyzji, w kontekście procedury granicznej zgodnie z art. 43 rozporządzenia (UE) 2024/1348, dotyczącej prawa osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową do przybycia na terytorium danego państwa członkowskiego;
- e) gdy detencja osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową wiąże się z procedurą powrotu na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE⁽¹⁴⁾ i ma służyć przygotowaniu powrotu lub przeprowadzeniu procesu wydalenia, a dane państwo członkowskie może uzasadnić na podstawie obiektywnych kryteriów, w tym, że osoba ta miała już możliwość skorzystania z procedury udzielania ochrony międzynarodowej, istnienie uzasadnionych podstaw, aby sądzić, że osoba ta wystąpiła z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej jedynie w celu opóźnienia lub uniemożliwienia wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu;
- f) gdy wymaga tego bezpieczeństwo narodowe lub porządek publiczny;
- g) zgodnie z art. 44 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

Przesłanki zastosowania detencji, o których mowa w akapicie pierwszym, określa się w prawie krajowym.

5. Państwa członkowskie zapewniają określenie w prawie krajowym alternatyw dla detencji, takich jak regularne zgłaszanie się do organów, złożenie poręczenia majątkowego lub obowiązek pozostawania w wyznaczonym miejscu.

Artykuł 11

Gwarancje dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową umieszczonych w detencji

1. Osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową można umieścić w detencji na jak najkrótszy okres i jedynie tak długo, jak zastosowanie mają przesłanki określone w art. 10 ust. 4.

Postępowania administracyjne istotne z punktu widzenia przesłanek zastosowania detencji, o których mowa w art. 10 ust. 4, przeprowadza się z należytą starannością. Opóźnienia w postępowaniach administracyjnych, których nie można przypisać osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową, nie mogą stanowić uzasadnienia dla przedłużenia detencji.

2. Detencję osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową orzekają na piśmie organy sądowe lub administracyjne. W orzeczeniu o zastosowaniu detencji wskazuje się uzasadnienie faktyczne i prawne dla jego wydania, a także dlaczego nie można skutecznie zastosować łagodniejszych środków alternatywnych.

3. W przypadku orzeczenia detencji przez organy administracyjne państwa członkowskie zapewniają – z urzędu lub na wniosek osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, lub w obu tych przypadkach – szybką sądową kontrolę zgodności z prawem detencji. Kontrolę z urzędu kończy się jak najszybciej, biorąc pod uwagę okoliczności każdego przypadku, i nie później niż 15 dni lub, w wyjątkowych sytuacjach, nie później niż 21 dni od rozpoczęcia detencji. Kontrolę na wniosek osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową kończy się jak najszybciej, biorąc pod uwagę okoliczności każdego przypadku, i nie później niż 15 dni lub, w wyjątkowych sytuacjach, nie później niż 21 dni od wszczęcia odpowiedniego postępowania.

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. U. L 348 z 24.12.2008, s. 98).

W przypadku gdy kontroli sądowej, o której mowa w akapicie pierwszym, prowadzonej z urzędu nie zakończono w terminie 21 dni od rozpoczęcia detencji lub w przypadku gdy kontroli sądowej prowadzonej na wniosek osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową nie zakończono w terminie 21 dni od wszczęcia odpowiedniego postępowania, natychmiast zwalnia się daną osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową.

4. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową umieszczone w detencji natychmiast informuje się na piśmie – w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumieją – o przesłankach detencji, o określonych w prawie krajowym procedurach zaskarżania orzeczenia o zastosowaniu detencji, a także o możliwości wystąpienia o bezpłatną pomoc prawną i bezpłatne zastępstwo prawne.

5. Detencja podlega kontroli przez organ sądowy w rozsądnych odstępach czasu, z urzędu lub na wniosek danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, w szczególności w przypadku dłuższego okresu detencji, zaistnienia istotnych okoliczności lub nowych informacji, które mogą wpływać na zgodność z prawem detencji.

Bez uszczerbku dla akapitu pierwszego detencję małoletnich bez opieki poddaje się regularnie kontroli z urzędu.

W przypadku gdy w wyniku kontroli sądowej detencja została uznana za niezgodną z prawem, natychmiast zwalnia się daną osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową.

6. W przypadku kontroli sądowej orzeczenia o zastosowaniu detencji, przewidzianej w ust. 3 i 5 niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dostęp do bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego na warunkach określonych w art. 29.

Artykuł 12

Warunki detencji

1. Co do zasady na czas detencji osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową umieszcza się w specjalnych ośrodkach detencyjnych. W przypadku gdy państwo członkowskie nie może zapewnić miejsca zakwaterowania w specjalnym ośrodku detencyjnym i musi posilkować się miejscami zakwaterowania w więzieniu, osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową umieszczoną w detencji przetrzymuje się oddzielnie od więźniów i zastosowanie mają warunki detencji przewidziane w niniejszej dyrektywie.

W miarę możliwości, osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową umieszcza się w detencji oddzielnie od innych obywateli państw trzecich, którzy nie złożyli wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W przypadku gdy osób ubiegających się o ochronę międzynarodową nie można umieścić w detencji oddzielnie od innych obywateli państw trzecich, dane państwo członkowskie zapewnia, aby zastosowanie miały warunki detencji przewidziane w niniejszej dyrektywie.

2. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową umieszczone w detencji muszą mieć dostęp do przestrzeni na świeżym powietrzu.

3. Państwa członkowskie zapewniają przedstawicielom Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) możliwość kontaktowania się z osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową oraz możliwość ich odwiedzania w warunkach nienaruszających prywatności. Ma to również zastosowanie do organizacji działającej na terytorium danego państwa członkowskiego w imieniu UNHCR na podstawie umowy z tym państwem członkowskim.

4. Państwa członkowskie zapewniają członkom rodziny, doradcom prawnym lub innym doradcom oraz osobom reprezentującym odpowiednie organizacje pozarządowe uznane przez dane państwo członkowskie możliwość kontaktu z osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową oraz możliwość ich odwiedzania w warunkach nienaruszających prywatności. Ograniczenia dostępu do ośrodka detencyjnego mogą być wprowadzane wyłącznie w przypadkach, w których na podstawie prawa krajowego są one obiektywnie konieczne ze względu na bezpieczeństwo, porządek publiczny lub zarządzanie administracyjne ośrodkiem detencyjnym, pod warunkiem że dostęp nie zostanie w ten sposób poważnie ograniczony lub uniemożliwiony.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową umieszczone w detencji były systematycznie informowane o zasadach mających zastosowanie w danym ośrodku oraz o prawach i obowiązkach tych osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumieją. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową umieszczona jest w detencji na przejściu granicznym lub w strefie tranzytowej, państwa członkowskie mogą odstąpić od wypełniania tego obowiązku w należycie uzasadnionych przypadkach oraz na rozsądny, możliwie najkrótszy okres. Odstępstwo to nie ma zastosowania w przypadkach, o których mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

Artykuł 13

Detencja osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania

1. Zdrowie, w tym zdrowie psychiczne, umieszczonych w detencji osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania musi być przedmiotem szczególnej troski organów krajowych.

W przypadku gdy detencja osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania poważnie zagrażałaby ich zdrowiu fizycznemu i psychicznemu, osób tych nie umieszcza się w detencji.

W przypadku gdy osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania umieszcza się w detencji, państwa członkowskie zapewniają tym osobom regularne monitorowanie oraz terminowe i odpowiednie wsparcie, z uwzględnieniem ich szczególnej sytuacji, w tym ich zdrowia fizycznego i psychicznego.

2. Co do zasady małoletnich nie umieszcza się w detencji. Małoletnich umieszcza się w odpowiednich miejscach zakwaterowania zgodnie z art. 26 i 27.

Zgodnie z zasadą jedności rodziny, w przypadku rodzin z małoletnimi co do zasady stosuje się odpowiednie środki alternatywne do detencji. Takie rodziny umieszcza się w odpowiednich dla nich miejscach zakwaterowania.

W wyjątkowych okolicznościach i tylko w ostateczności oraz po ustaleniu, że nie można skutecznie zastosować łagodniejszych środków alternatywnych, a także po dokonaniu oceny, że detencja jest w ich interesie zgodnie z art. 26, małoletnich można umieścić w detencji:

a) w przypadku małoletniego bez opieki – gdy rodzica lub opiekuna małoletniego umieszczono w detencji; lub

b) w przypadku małoletniego bez opieki – gdy detencja ma na celu jego ochronę.

Taka detencja musi trwać możliwie najkrócej. Małoletnich nigdy nie umieszcza się w detencji w więzieniu lub innym ośrodku wykorzystywanym do celów ścigania przestępstw. Podejmuje się wszelkie starania zmierzające do zwolnienia małoletnich z detencji oraz umieszczenia ich w miejscach zakwaterowania odpowiednich dla małoletnich.

Najlepszy interes dziecka, o którym mowa w art. 26, musi być dla państw członkowskich kwestią nadrzędną.

W przypadku gdy małoletnich umieszczono w detencji, mają oni prawo do edukacji zgodnie z art. 16, chyba że nauczanie ma ograniczoną wartość z powodu bardzo krótkiego okresu ich detencji. Małoletni ci muszą mieć również możliwość uczestniczenia w zajęciach wypoczynkowych, w tym w grach i zajęciach rekreacyjnych odpowiednich dla ich wieku.

3. W przypadku gdy małoletnich bez opieki umieszczono w detencji, zapewnia się im miejsca zakwaterowania w placówkach przystosowanych do zakwaterowania małoletnich bez opieki. Placówki te muszą dysponować personelem wykwalifikowanym do ochrony praw małoletnich bez opieki oraz zaspokajania ich potrzeb.

W przypadku gdy małoletnich bez opieki umieszczono w detencji, państwa członkowskie zapewniają zakwaterowanie ich oddzielnie od osób pełnoletnich.

4. Rodzinom umieszczonym w detencji zapewnia się oddzielne miejsce zakwaterowania gwarantujące odpowiedni zakres prywatności.

Rodzinom z małoletnimi umieszczonym w detencji zapewnia się zakwaterowanie w ośrodkach detencyjnych przystosowanych do potrzeb małoletnich.

5. Państwa członkowskie zapewniają oddzielne miejsce zakwaterowania dla mężczyzn i kobiet, będących osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową umieszczonymi w detencji, chyba że te osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową umieszczone w detencji są członkami rodziny i wszystkie zainteresowane osoby wyrażą zgodę na wspólne zakwaterowanie.

Wyjątki od akapitu pierwszego mogą mieć również zastosowanie do korzystania z pomieszczeń wspólnych przeznaczonych do zajęć rekreacyjnych i socjalnych, w tym wydawania posiłków.

6. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową umieszczona jest w detencji na przejściu granicznym lub w strefie tranzytowej, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) 2024/1348, w należycie uzasadnionych przypadkach oraz na rozsądny, możliwie najkrótszy okres, państwa członkowskie mogą odstąpić od ust. 3 akapit pierwszy, ust. 4 i ust. 5 akapit pierwszy. Państwa członkowskie muszą dysponować wystarczającą liczbą obiektów i ilością zasobów w celu zapewniania, aby odstępstwa przewidziane w niniejszym ustępie stosowane były przez nie wyłącznie w wyjątkowych sytuacjach. Państwa członkowskie informują Komisję i Agencję ds. Azylu o stosowaniu tych odstępstw.

Artykuł 14**Rodziny**

W przypadku gdy państwo członkowskie zapewnia osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową miejsce zakwaterowania, podejmuje ono odpowiednie środki w celu utrzymania, w miarę możliwości, jedności rodziny przebywającej na jego terytorium. Środki takie wdraża się za zgodą osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

Artykuł 15**Badania przesiewowe**

Państwa członkowskie mogą wymagać od osób ubiegających się o ochronę międzynarodową poddania się badaniu przesiewowemu ze względu na zdrowie publiczne.

Artykuł 16**Nauka szkolna i edukacja małoletnich**

1. Państwa członkowskie przyznają małoletnim dzieciom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które są małoletnie, taki sam dostęp do edukacji, jaki mają ich obywatele oraz na podobnych warunkach, do czasu faktycznego wykonania wobec tych małoletnich lub ich rodziców środka wydalenia.

Uwzględnia się szczególne potrzeby małoletnich, w szczególności w zakresie poszanowania prawa dziecka do edukacji i dostępu do opieki zdrowotnej. Edukacja małoletnich musi być co do zasady zintegrowana z edukacją obywateli państw członkowskich oraz musi mieć taką samą jakość. Państwa członkowskie dokładają wszelkich starań w celu zapewnienia ciągłości edukacji małoletnich do czasu faktycznego wykonania wobec nich lub ich rodziców środka wydalenia.

Państwa członkowskie nie mogą pozbawiać dostępu do edukacji na poziomie średnim wyłącznie z takiego powodu, że małoletni osiągnął pełnoletniość.

2. Państwa członkowskie udzielają małoletnim, o których mowa w ust. 1, dostępu do systemu edukacji możliwie najwcześniej i nie mogą odroczyć udzielenia tego dostępu na okres dłuższy niż dwa miesiące od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, z uwzględnieniem wakacji szkolnych. Państwa członkowskie zapewniają edukację w ramach ogólnego systemu edukacji. Państwa członkowskie mogą jednak zapewniać taką edukację poza ogólnym systemem edukacji jako środek tymczasowy oraz maksymalnie przez miesiąc.

Małoletnim zapewnia się zajęcia przygotowawcze, w tym kursy językowe, w przypadku gdy jest to niezbędne dla ułatwienia im dostępu do ogólnego systemu edukacji oraz uczestnictwa w tym systemie.

3. W przypadku gdy dostęp do ogólnego systemu edukacji nie jest możliwy ze względu na szczególną sytuację małoletniego, dane państwo członkowskie oferuje inne formy edukacji zgodne ze swoim prawem krajowym i swoją praktyką krajową.

Artykuł 17**Zatrudnienie**

1. Państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dostęp do rynku pracy nie później niż sześć miesięcy od dnia rejestracji wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że właściwy organ nie podjął decyzji administracyjnej, a odpowiedzialności za opóźnienie nie można przypisać danej osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

W przypadku gdy państwo członkowskie przyspieszyło badanie zasadności wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 42ust. 1 lit. a)–f) rozporządzenia (UE) 2024/1348, dostępu do rynku pracy nie przyznaje się, a jeżeli został on już przyznany, wycofuje się go.

2. Państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które mają dostęp do rynku pracy zgodnie z ust. 1, rzeczywisty dostęp do rynku pracy zgodnie z prawem krajowym.

Ze względów związanych z polityką pracy, w tym dotyczących bezrobocia wśród młodzieży, państwa członkowskie mogą sprawdzać, czy na danym stanowisku, na którym pracodawca chce zatrudnić osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, która ma dostęp do rynku pracy zgodnie z ust. 1, można zatrudnić obywateli danego państwa członkowskiego, innych obywateli Unii lub obywateli państw trzecich i bezpaństwowców przebywających legalnie w tym państwie członkowskim. Jeżeli państwo członkowskie ustali, że dane stanowisko może zostać obsadzone przez takie osoby,

dane państwo członkowskie lub dany pracodawca mogą odmówić zatrudnienia na tym stanowisku osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

3. Państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które mają dostęp do rynku pracy zgodnie z ust. 1, traktowanie na równi ze swoimi własnymi obywatelami w zakresie:

- a) warunków zatrudnienia, minimalnego wieku dopuszczenia do pracy oraz warunków pracy, w tym płacy i zwolnienia, godzin pracy, urlopu i dni ustawowo wolnych od pracy, a także bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy;
- b) wolności zrzeszania się i przynależności oraz członkostwa w organizacji reprezentującej pracowników lub pracodawców, lub w jakiegokolwiek organizacji, której członkowie wykonują określony zawód, w tym świadczeń przyznawanych przez takie organizacje, bez uszczerbku dla krajowych przepisów dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego;
- c) edukacji i szkolenia zawodowego, w tym kursów mających na celu doskonalenie umiejętności, praktycznego doświadczenia w miejscu pracy oraz usług poradnictwa pracy;
- d) uznawania dyplomów, świadectw i innych dowodów potwierdzających formalne kwalifikacje w ramach istniejących procedur uznawania zagranicznych kwalifikacji; oraz
- e) dostępu do odpowiednich systemów oceny, walidacji i uznawania wyników wcześniejszej nauki i doświadczenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

4. Państwa członkowskie mogą ograniczyć równe traktowanie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które mają dostęp do rynku pracy zgodnie z ust. 1:

- a) na podstawie ust. 3 lit. b) – poprzez wykluczenie ich z uczestnictwa w zarządzaniu podmiotami prawa publicznego oraz z pełnienia funkcji publicznych;
- b) na podstawie ust. 3 lit. c) – poprzez wykluczenie:
 - (i) dotacji i pożyczek na potrzeby edukacji i szkolenia zawodowego oraz uiszczania opłat należnych zgodnie z prawem krajowym za wstęp na uniwersytety lub do szkół wyższych; oraz
 - (ii) edukacji i szkolenia zawodowego, które nie są zapewniane w ramach istniejącej umowy o zatrudnienie, w tym w przypadku gdy celem edukacji lub szkolenia jest awans zawodowy;
- c) na podstawie ust. 3 lit. d) lub e) – poprzez nieprzyznawanie równego traktowania przez przynajmniej trzy miesiące od dnia rejestracji wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, które są zatrudnione lub które mają prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego na podstawie poprzedniego zatrudnienia, były traktowane na równi z ich własnymi obywatelami w odniesieniu do działań zabezpieczenia społecznego, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

6. Bez uszczerbku dla rozporządzenia (UE) nr 1231/2010 państwa członkowskie mogą ograniczyć równe traktowanie na podstawie ust. 5 niniejszego artykułu poprzez wykluczenie świadczeń z zabezpieczenia społecznego, które nie są uzależnione od okresów zatrudnienia lub od składek.

7. Prawo do równego traktowania na podstawie niniejszego artykułu nie daje prawa pobytu w przypadkach, w których decyzja podjęta zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348 zakończyła prawo osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową do pozostawania.

8. Do celów ust. 3 lit. d) niniejszego artykułu oraz bez uszczerbku dla art. 2 ust. 2 oraz art. 3 ust. 3 dyrektywy 2005/36/WE państwa członkowskie ułatwiają, w miarę możliwości, pełny dostęp do istniejących procedur uznawania kwalifikacji uzyskanych za granicą osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które nie mogą przedstawić dokumentów potwierdzających ich kwalifikacje.

9. Dostęp do rynku pracy nie może zostać cofnięty w trakcie postępowania odwoławczego, w przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma prawo pozostawania na terytorium danego państwa członkowskiego podczas tego postępowania oraz do momentu doręczenia decyzji odmownej w sprawie odwołania.

Artykuł 18

Kursy językowe i szkolenie zawodowe

Państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dostęp do kursów językowych, kursów wychowania obywatelskiego lub szkoleń zawodowych, które te państwa członkowskie uznają za odpowiednie, aby pomóc w zwiększeniu zdolności osób ubiegających się o ochronę międzynarodową do samodzielnego działania i kontaktu z właściwymi organami lub aby znaleźć zatrudnienie, lub – w zależności od systemu krajowego – państwa członkowskie ułatwiają dostęp do takich kursów lub szkoleń, niezależnie od tego, czy osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową mają dostęp do rynku pracy zgodnie z art. 17.

W przypadku gdy osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową dysponują wystarczającymi środkami, państwa członkowskie mogą wymagać od nich pokrycia kosztów kursów lub szkoleń, o których mowa w akapicie pierwszym, lub udziału w tych kosztach.

Artykuł 19

Ogólne zasady dotyczące świadczeń materialnych w ramach przyjmowania oraz opieki zdrowotnej

1. Państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową świadczenia materialne w ramach przyjmowania od momentu wystąpienia przez nie z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 26 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby świadczenia materialne w ramach przyjmowania oraz opieka zdrowotna otrzymywana zgodnie z art. 22 zapewniały osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową odpowiedni poziom życia, gwarantujący im utrzymanie i ochronę ich zdrowia fizycznego i psychicznego oraz nie naruszały ich praw wynikających z Karty.

Państwa członkowskie zapewniają, aby odpowiedni poziom życia, o którym mowa w akapicie pierwszym, był zapewniany w przypadku osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, a także w przypadku osób umieszczonych w detencji.

3. Państwa członkowskie mogą uzależnić przyznanie wszystkich lub niektórych świadczeń materialnych w ramach przyjmowania od nieposiadania przez osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową wystarczających środków do życia na odpowiednim poziomie, o którym mowa w ust. 2.

4. Bez uszczerbku dla ust. 2 państwa członkowskie mogą wymagać, aby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową pokrywały koszty świadczeń materialnych w ramach przyjmowania lub uczestniczyły w tych kosztach, w przypadku gdy osoby te posiadają do tego wystarczające środki, na przykład jeżeli pracowały przez rozsądny okres.

Bez uszczerbku dla ust. 2 państwa członkowskie mogą również wymagać, aby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową pokrywały koszty otrzymywanej opieki zdrowotnej lub uczestniczyły w tych kosztach, w przypadku gdy osoby te posiadają do tego wystarczające środki, z wyjątkiem sytuacji, w których opieka zdrowotna jest świadczona nieodpłatnie obywatelom tych państw członkowskich.

5. Jeżeli okaże się, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową posiadała środki wystarczające do pokrycia kosztów świadczeń materialnych w ramach przyjmowania lub opieki zdrowotnej otrzymanej zgodnie z ust. 4 w czasie, gdy zapewniano jej odpowiedni poziom życia, państwa członkowskie mogą wymagać od tej osoby zwrotu poniesionych kosztów świadczeń materialnych w ramach przyjmowania lub opieki zdrowotnej.

6. Wymagając od osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową pokrycia kosztów świadczeń materialnych w ramach przyjmowania i otrzymywanej opieki zdrowotnej lub udziału w tych kosztach, lub wymagając od osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową zwrotu kosztów zgodnie z ust. 5, państwa członkowskie przestrzegają zasady proporcjonalności w ramach oceny zasobów osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową. Państwa członkowskie uwzględniają również indywidualną sytuację danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową oraz potrzebę poszanowania jej godności lub osobistej integralności, w tym szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania tej osoby.

7. W przypadku gdy państwa członkowskie zapewniają świadczenia materialne w ramach przyjmowania w formie świadczeń pieniężnych lub talonów, ich wysokość ustala się na podstawie wartości określonych na podstawie prawa lub praktyki danego państwa członkowskiego w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu życia obywatelom. Państwa członkowskie informują Komisję i Agencję ds. Azylu o tych wartościach. Państwa członkowskie mogą w tym zakresie traktować osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową mniej korzystnie niż obywateli, w szczególności w przypadku gdy wsparcia materialnego udziela się w całości lub w części w formie rzeczowej lub w przypadku gdy wartości, które stosowane są w odniesieniu do obywateli mają na celu zapewnienie poziomu życia wyższego od tego, którego niniejsza dyrektywa wymaga w odniesieniu do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

Artykuł 20

Zasady dotyczące warunków świadczeń materialnych w ramach przyjmowania

1. W przypadku gdy państwa członkowskie zapewniają miejsce zakwaterowania w formie rzeczowej, zapewniają one, aby takie miejsce zakwaterowania zapewniało osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową odpowiedni poziom życia zgodnie z art. 19 ust. 2, a także niezbędne wsparcie uwzględniające szczególne potrzeby tej osoby w zakresie przyjmowania. Zapewniane miejsce zakwaterowania przyjmuje jedną z następujących form lub ich połączenie:

- a) obiektów wykorzystywanych do celów zakwaterowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową na czas rozpatrywania ich wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którym wystąpili na granicy lub w strefach tranzytowych;
- b) ośrodków dla cudzoziemców;
- c) domów prywatnych, mieszkań, hoteli lub innych obiektów zaadaptowanych na potrzeby zakwaterowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

2. Bez uszczerbku dla wszelkich szczególnych warunków zatrzymania przewidzianych w art. 12 i 13, w odniesieniu do miejsca zakwaterowania, o którym mowa w ust. 1 lit. a), b) i c) niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają:

- a) osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową – gwarancję ochrony ich życia rodzinnego;
- b) osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową – możliwość kontaktowania się z krewnymi, doradcami prawnymi lub innymi doradcami oraz z osobami reprezentującymi UNHCR i inne odpowiednie organizacje i podmioty krajowe, międzynarodowe oraz pozarządowe;
- c) członkom rodzin, doradcom prawnym lub innym doradcom, osobom reprezentującym UNHCR oraz odpowiednie organizacje pozarządowe uznawane przez dane państwo członkowskie – dostęp miejsca zakwaterowania w celu zapewnienia wsparcia osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową; ograniczenia dotyczące takiego dostępu mogą być nałożone wyłącznie ze względu na bezpieczeństwo tych obiektów oraz osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

3. Zapewniając świadczenia materialne w ramach przyjmowania, państwa członkowskie biorą pod uwagę kwestie związane z płcią i wiekiem oraz sytuację osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania.

4. Zapewniając miejsce zakwaterowania zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, w miarę możliwości, zapobiegania napaściom oraz przemocy, w tym przemocy seksualnej, przemocy ze względu na płeć, rasę lub religię.

5. W przypadku umieszczenia kobiet będących osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową w ośrodkach dla cudzoziemców państwa członkowskie zapewniają im oraz ich małoletnim dzieciom oddzielne pomieszczenia sanitarne oraz bezpieczne miejsce w tych ośrodkach.

6. Państwa członkowskie zapewniają, w miarę możliwości, zakwaterowanie pozostających na utrzymaniu pełnoletnich osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania razem z pełnoletnimi bliskimi krewnymi, którzy już przebywają w tym samym państwie członkowskim i którzy są za nich odpowiedzialni zgodnie z prawem lub praktyką danego państwa członkowskiego.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby przenoszenie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową z jednego miejsca zakwaterowania do innego miało miejsce tylko wtedy, gdy jest to niezbędne. Państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową możliwość poinformowania swoich doradców prawnych lub doradców o przeniesieniu oraz o ich nowym adresie.

8. Osoby zapewniające świadczenia materialne w ramach przyjmowania, w tym osoby zapewniające opiekę zdrowotną i edukację w ośrodkach dla cudzoziemców, muszą być odpowiednio przeszkolone oraz muszą być związane przepisami dotyczącymi poufności przewidzianymi w prawie krajowym w odniesieniu do wszelkich informacji uzyskanych w trakcie wykonywania ich pracy.

9. Państwa członkowskie mogą włączyć osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową w zarządzanie zasobami materialnymi oraz niematerialnymi aspektami życia w ośrodku dla cudzoziemców poprzez organ doradczy lub radę reprezentującą mieszkańców. Bez uszczerbku dla art. 17 państwa członkowskie mogą także zezwolić osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową na wolontariat poza ośrodkiem dla cudzoziemców, z zastrzeżeniem warunków określonych w prawie krajowym.

10. W należycie uzasadnionych przypadkach oraz na rozsądny, możliwie najkrótszy okres, państwa członkowskie mogą wyjątkowo zapewnić świadczenia materialne w ramach przyjmowania inne niż przewidziane w niniejszym artykule, w przypadku gdy:

- a) zgodnie z art. 25 wymagana jest ocena szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową;

- b) zwykle dostępne zasoby kwaterunkowe są tymczasowo wyczerpane lub, z powodu nieproporcjonalnej liczby osób do zakwaterowania lub w przypadku katastrof spowodowanych przez człowieka lub klęsk żywiołowych, zazwyczaj dostępne zasoby kwaterunkowe są czasowo niedostępne.

Inne świadczenia materialne w ramach przyjmowania, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, w każdym przypadku muszą zapewniać wszystkim osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową pełny dostęp do opieki zdrowotnej zgodnie z art. 22 oraz poziom życia zgodny z prawem Unii, w tym z Kartą, a także z zobowiązaniami międzynarodowymi.

W przypadku gdy państwo członkowskie zapewnia inne świadczenia materialne w ramach przyjmowania zgodnie z akapitem pierwszym niniejszego ustępu, to państwo członkowskie niezwłocznie informuje o tym Komisję i Agencję ds. Azylu, zgodnie z art. 32 ust. 2 dotyczącym uruchomienia planu kryzysowego. To państwo członkowskie informuje również Komisję i Agencję ds. Azylu, gdy tylko ustaną przyczyny zapewniania tych innych świadczeń materialnych w ramach przyjmowania.

Artykuł 21

Warunki przyjmowania w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest zobowiązana przebywać

Od momentu powiadomienia osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o decyzji o przekazaniu ich do odpowiedzialnego państwa członkowskiego zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1351 nie są one uprawnione do warunków przyjmowania określonych w art. 17–20 niniejszej dyrektywy w jakimkolwiek państwie członkowskim innym niż państwo, w którym są zobowiązane przebywać zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1351. Pozostaje to bez uszczerbku dla potrzeby zapewnienia poziomu życia zgodnego z prawem Unii, w tym z Kartą, a także z zobowiązaniami międzynarodowymi.

O ile nie wydano odrębnej decyzji, decyzja o przekazaniu wskazuje, że odpowiednie warunki przyjmowania zostały wycofane zgodnie z niniejszym artykułem. Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową informuje się o ich prawach i obowiązkach w odniesieniu do tej decyzji.

Artykuł 22

Opieka zdrowotna

1. Niezależnie od tego, gdzie osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową są zobowiązane przebywać zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1351, państwa członkowskie zapewniają, aby otrzymywały one niezbędną opiekę zdrowotną, świadczoną przez lekarzy ogólnych lub – w razie potrzeby – przez lekarzy specjalistów. Taka niezbędna opieka zdrowotna musi być odpowiedniej jakości oraz musi obejmować co najmniej opiekę medyczną w nagłych przypadkach, podstawowe leczenie chorób, w tym poważnych zaburzeń psychicznych, a także opiekę zdrowotną w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, która jest niezbędna w przypadku poważnych problemów zdrowotnych.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby małoletnie dzieci osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, które są małoletnie, otrzymywali taką samą opiekę zdrowotną, jak małoletni obywatele danego państwa członkowskiego. Państwa członkowskie zapewniają, aby specjalistyczne leczenie zapewniane zgodnie z niniejszym artykułem, które rozpoczęło się przed osiągnięciem pełnoletniości przez małoletniego i które jest uznane za niezbędne, było kontynuowane bez przerwy ani opóźnienia po osiągnięciu przez niego pełnoletniości.

3. W przypadku gdy jest to konieczne ze względów medycznych, państwa członkowskie zapewniają osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania niezbędną pomoc medyczną lub inną pomoc, taką jak niezbędna rehabilitacja i pomocniczy sprzęt medyczny, w tym odpowiednią opiekę medyczną w zakresie zdrowia psychicznego.

ROZDZIAŁ III

OGRANICZENIE LUB COFNIĘCIE ŚWIADCZEŃ MATERIALNYCH W RAMACH PRZYJMOWANIA

Artykuł 23

Ograniczenie lub cofnięcie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania

1. W odniesieniu do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które są zobowiązane przebywać na ich terytorium zgodnie z art. 17 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351, państwa członkowskie mogą ograniczyć lub cofnąć świadczenie na codzienne wydatki.

Jeżeli jest to należyte uzasadnione i proporcjonalne, państwa członkowskie mogą także:

- a) ograniczyć inne świadczenia materialne w ramach przyjmowania; lub
- b) w przypadku gdy zastosowanie ma ust. 2 lit. e) – cofnąć inne świadczenia materialne w ramach przyjmowania.

2. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję zgodnie z ust. 1, w przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową:

- a) opuszcza bez zezwolenia obszar geograficzny, na którym może swobodnie poruszać się zgodnie z art. 8, lub miejsce pobytu w określonym miejscu wyznaczonym przez właściwy organ zgodnie z art. 9, lub ucieka;
- b) nie współpracuje z właściwymi organami lub nie spełnia ustanowionych przez nie wymogów proceduralnych;
- c) złożyła kolejny wniosek w rozumieniu art. 3 pkt 19 rozporządzenia (UE) 2024/1348;
- d) zataiła zasoby finansowe, a zatem bezzasadnie skorzystała ze świadczeń materialnych w ramach przyjmowania;
- e) poważnie lub wielokrotnie naruszyła regulamin ośrodka dla cudzoziemców lub zachowała się w sposób agresywny lub stwarzający zagrożenie w ośrodku dla cudzoziemców; lub
- f) nie uczestniczy w obowiązkowych środkach integracyjnych, w przypadku gdy są one zapewniane lub ułatwiane przez państwo członkowskie, chyba że istnieją okoliczności, które są poza kontrolą osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

3. W przypadku gdy państwo członkowskie podjęło decyzję w sytuacji, o której mowa w ust. 2 lit. a), b) lub f), a okoliczności, na których ta decyzja była oparta przestały istnieć, rozważa ono czy niektóre lub wszystkie ograniczone lub cofnięte świadczenia materialne w ramach przyjmowania mogą zostać przywrócone. W przypadku gdy nie przywraca się wszystkich świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, państwo członkowskie podejmuje należyte uzasadnioną decyzję oraz powiadamia o niej osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową.

4. Decyzje zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu podejmuje się obiektywnie i bezstronnie na podstawie oceny co do istoty sprawy w indywidualnym przypadku oraz podaje się uzasadnienie. Decyzje muszą opierać się na konkretnej sytuacji danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, szczególnie w odniesieniu do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności. Państwa członkowskie zapewniają wszystkim osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową dostęp do opieki zdrowotnej zgodnie z art. 22 oraz zapewniają poziom życia zgodny z prawem Unii, w tym z Kartą, a także z zobowiązaniami międzynarodowymi.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby świadczenia materialne w ramach przyjmowania nie zostały cofnięte ani ograniczane przed wydaniem decyzji w sytuacji, o której mowa w ust. 2.

ROZDZIAŁ IV

PRZEPISY DOTYCZĄCE OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O OCHRONĘ MIĘDZYNARODOWĄ O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH W ZAKRESIE PRZYJMOWANIA

Artykuł 24

Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania

Państwa członkowskie uwzględniają szczególną sytuację osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania.

Państwa członkowskie uwzględniają fakt, że niektóre osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, należące do którejkolwiek z następujących kategorii, mogą mieć szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania:

- a) małoletni;
- b) małoletni bez opieki;
- c) osoby z niepełnosprawnościami;
- d) osoby starsze;

- e) kobiety w ciąży;
- f) lesbijki, geje, osoby biseksualne, transpłciowe i interseksualne;
- g) rodzice samotnie wychowujący małoletnie dzieci;
- h) ofiary handlu ludźmi;
- i) osoby poważnie chore;
- j) osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym z zespołem stresu pourazowego;
- k) osoby, które były torturowane, zostały zgwałcone lub doświadczyły innej poważnej przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej, na przykład ofiary przemocy ze względu na płeć, okaleczania żeńskich narządów płciowych, małżeństw dziecięcych lub przymusowych, lub przemocy na tle seksualnym, przemocy ze względu na płeć, rasę lub religię.

Artykuł 25

Ocena szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania

1. W celu skutecznego wykonania art. 24, państwa członkowskie indywidualnie oceniają – możliwie najwcześniej po wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej – czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania, korzystając z tłumaczenia ustnego w razie potrzeby.

Ocenę, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, można włączyć do istniejących procedur krajowych lub do oceny, o której mowa w art. 20 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

Ocenę, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, rozpoczyna się od rozpoznania szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania na podstawie widocznych oznak lub oświadczeń lub zachowania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową lub – w stosownych przypadkach – oświadczeń jej rodziców lub przedstawiciela.

Ocena, o której mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, musi zostać zakończona w terminie 30 dni od wystąpienia z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej lub – w przypadku gdy jest ona uwzględniona w ocenie, o której mowa w art. 20 rozporządzenia (UE) 2024/1348 – w ramach czasowych określonych w tym rozporządzeniu, a rozpoznane na podstawie takiej oceny szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania muszą być zaspokojone.

W przypadku gdy szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania ujawnią się na późniejszym etapie procedury przyznawania ochrony międzynarodowej, państwa członkowskie oceniają i zaspokajają te potrzeby.

Państwa członkowskie zapewniają, aby pomoc zapewniana zgodnie z niniejszą dyrektywą osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania uwzględniała w trakcie całej procedury udzielania ochrony międzynarodowej ich szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania, oraz przewidują odpowiednie monitorowanie sytuacji tych osób.

2. Do celów ust. 1 państwa członkowskie zapewniają, aby personel oceniający szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania zgodnie z niniejszym artykułem:

- a) był przeszkolony i kontynuował szkolenie w zakresie identyfikacji oznak wskazujących, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania, oraz zaspokajania tych potrzeb po ich rozpoznaniu;
- b) zamieszczał informacje dotyczące rodzaju szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową w dokumentacji tej osoby prowadzonej przez właściwe organy, wraz z opisem widocznych oznak, oświadczeń lub zachowania tej osoby będących podstawą oceny jej szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania, a także środkami służącymi zaspokojeniu tych potrzeb, oraz wskazaniem organów odpowiedzialnych za ich zaspokojenie; oraz
- c) z zastrzeżeniem wcześniejszej zgody zgodnie z prawem krajowym, kierował osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową do lekarza odpowiedniej specjalizacji lub psychologa celem dalszej oceny ich stanu psychicznego i fizycznego, w przypadku gdy istnieją oznaki, że ich zdrowie psychiczne lub fizyczne może wpłynąć na ich potrzeby w zakresie przyjmowania; w razie potrzeby zapewnia się profesjonalne tłumaczenie ustne, aby umożliwić osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową porozumiewanie się z personelem medycznym; w przypadku gdy brak profesjonalnych tłumaczy może spowodować opóźnienie leczenia, tłumaczenie ustne mogą zapewniać inne osoby pełnoletnie, z zastrzeżeniem uzyskania zgody osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

Właściwe organy uwzględniają wyniki oceny, o której mowa w lit. c), przy podejmowaniu decyzji o rodzaju szczególnego wsparcia w zakresie przyjmowania, które może zostać zapewnione osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

3. Ocena, o której mowa w ust. 1 akapit pierwszy, nie musi mieć formy postępowania administracyjnego.
4. Tylko osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania mogą korzystać ze szczególnego wsparcia zapewnianego zgodnie z niniejszą dyrektywą.
5. Ocena, o której mowa w ust. 1 akapit pierwszy, pozostaje bez uszczerbku dla oceny potrzeby uzyskania ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1347.

Artykuł 26

Małoletni

1. Najlepszy interes dziecka musi być dla państw członkowskich kwestią nadrzędną podczas wykonywania przepisów niniejszej dyrektywy, które mogą mieć wpływ na małoletnich. Państwa członkowskie zapewniają poziom życia odpowiedni dla fizycznego, psychicznego, duchowego, moralnego i społecznego rozwoju małoletniego.
2. Przy ocenie najlepszego interesu dziecka, państwa członkowskie należyte uwzględniają w szczególności następujące czynniki:
 - a) możliwość połączenia rodziny;
 - b) dobrostan małoletniego i jego rozwój społeczny, biorąc pod uwagę w szczególności sytuację małoletniego oraz potrzebę stabilności i ciągłości opieki;
 - c) względy bezpieczeństwa i ochrony, w szczególności w przypadku gdy istnieje ryzyko, że małoletni jest ofiarą jakiegokolwiek formy przemocy lub wykorzystywania, w tym handlu ludźmi;
 - d) zdanie małoletniego odpowiednio do jego wieku i dojrzałości.
3. Państwa członkowskie zapewniają małoletnim możliwość uczestniczenia w zajęciach w czasie wolnym, w tym grach i zajęciach rekreacyjnych odpowiednich dla ich wieku oraz w zajęciach na świeżym powietrzu, w obiektach i ośrodkach dla cudzoziemców, o których mowa w art. 20 ust. 1 lit. a) i b), a także zapewniają im w razie potrzeby materiały szkolne.
4. Państwa członkowskie zapewniają dostęp do opieki rehabilitacyjnej małoletnim, którzy są ofiarami jakiegokolwiek formy nadużycia, zaniedbania, wykorzystywania, torturowania lub okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania, lub małoletnim, którzy ucierpieli w wyniku konfliktów zbrojnych, oraz zapewniają im w razie potrzeby odpowiednią opiekę w zakresie zdrowia psychicznego i fachowe wsparcie psychologiczne.
5. Państwa członkowskie zapewniają małoletnim dzieciom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową lub osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, które są małoletnie, zakwaterowanie z ich rodzicami lub z osobami pełnoletnimi, które są odpowiedzialne za nich i ich małoletnie rodzeństwo niepozostające w związku małżeńskim zgodnie z prawem lub praktyką danego państwa członkowskiego, pod warunkiem że jest to w najlepszym interesie danych małoletnich.
6. Osobami pracującymi z małoletnimi, w tym przedstawicielami i osobami odpowiednimi do tymczasowego występowania jako przedstawiciele, o których mowa w art. 27, nie mogą być osoby, które dopuściły się przestępstw lub wykroczeń dotyczących dzieci lub przestępstw lub wykroczeń, które prowadzą do poważnych wątpliwości co do zdolności tych osób do podjęcia odpowiedzialności za małoletnich; osoby te muszą odbywać wprowadzające, a następnie kontynuować odpowiednie szkolenia w zakresie praw i potrzeb małoletnich, w tym w zakresie wszelkich mających zastosowanie standardów ochrony dzieci, oraz związane są krajowymi przepisami dotyczącymi poufności w odniesieniu do każdej informacji uzyskanej podczas wykonywania swojej pracy.

Artykuł 27

Małoletni bez opieki

1. W przypadku gdy z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej występuje osoba, która twierdzi, że jest małoletnia, lub w przypadku gdy istnieją obiektywne podstawy, by przypuszczać, że jest to osoba małoletnia, państwa członkowskie wyznaczają:
 - a) osobę, która jest odpowiednia do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela na podstawie niniejszej dyrektywy do czasu ustanowienia przedstawiciela;
 - b) przedstawiciela – jak najszybciej i nie później niż w terminie 15 dni roboczych od dnia wystąpienia z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Przedstawiciel oraz osoba odpowiednia do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela spotykają się z małoletnim bez opieki oraz uwzględniają opinię małoletniego na temat jego potrzeb.

W przypadku gdy zgodnie z oceną państwa członkowskiego osoba, która twierdzi, że jest małoletnia, bez żadnych wątpliwości ma więcej niż 18 lat, nie musi ustanawiać przedstawiciela ani wyznaczać osoby odpowiedniej do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela zgodnie z, odpowiednio, akapitem pierwszym lub drugim.

W planach kryzysowych, o których mowa w art. 32, państwa członkowskie uwzględniają środki, które należy podjąć w celu zapewnienia ustanowienia przedstawicieli oraz wyznaczenia osób odpowiednich do tymczasowego występowania jako przedstawiciel zgodnie z niniejszym artykułem w przypadkach, gdy państwa członkowskie mają do czynienia z nieproporcjonalną liczbą wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którymi wystąpili małoletni bez opieki.

W przypadku gdy wdrożenie środków, o których mowa w akapicie czwartym, jest niewystarczające, aby odpowiedzieć na nieproporcjonalną liczbę wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którymi wystąpili małoletni bez opieki, lub w innych wyjątkowych sytuacjach, ustanowienie przedstawicieli można opóźnić o dziesięć dni roboczych, a liczbę małoletnich bez opieki reprezentowanych przez jednego przedstawiciela zwiększyć do maksymalnie 50 małoletnich bez opieki.

Państwa członkowskie informują odpowiednio Komisję i Agencję ds. Azylu o stosowaniu akapitu piątego.

Obowiązki przedstawiciela i osoby odpowiedniej do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela ustają, w przypadku gdy właściwe organy – w następstwie oceny wieku, o której mowa w art. 25 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1348 – nie zakładają, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest małoletnia, lub uznają, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie jest małoletnia, lub w przypadku gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie jest już małoletnim bez opieki.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoba odpowiednia do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela była natychmiast informowana o wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej przez małoletniego bez opieki oraz o wszelkich istotnych faktach dotyczących tego małoletniego. Osoby, których interesy są sprzeczne lub mogą być sprzeczne z interesem małoletniego bez opieki, nie mogą być wyznaczane jako osoby odpowiednie do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela. O wyznaczeniu osoby odpowiedniej do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela natychmiast informuje się małoletniego bez opieki.

3. W przypadku gdy to organizacja ustanowiona jest przedstawicielem lub wyznaczona do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela, wyznacza ona osobę fizyczną do wykonywania zadania przedstawiciela wobec małoletniego bez opieki zgodnie z niniejszą dyrektywą.

4. Przedstawicielem, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, może być ta sama osoba, którą przewidziano w art. 23 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

5. Właściwe organy natychmiast informują:

- a) małoletniego bez opieki – o ustanowieniu dla niego przedstawiciela oraz o bezpiecznym i poufnym sposobie składania skarg na tego przedstawiciela, w sposób odpowiedni do wieku oraz zapewniający, że małoletni rozumie te informacje;
- b) organ odpowiedzialny za zapewnienie świadczeń w ramach przyjmowania – o ustanowieniu przedstawiciela danego małoletniego bez opieki; oraz
- c) przedstawiciela – o istotnych faktach dotyczących małoletniego bez opieki.

6. Przedstawiciela lub osobę odpowiednią do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela zmienia się wyłącznie w razie konieczności, w szczególności gdy właściwe organy uznają, że ten przedstawiciel lub ta osoba nie wykonywały swoich zadań w odpowiedni sposób.

Organizacje lub osoby fizyczne, których interesy są sprzeczne lub mogą być sprzeczne z interesem małoletniego bez opieki, nie mogą być ustanowione przedstawicielami lub wyznaczone jako osoby odpowiednie do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela.

7. Państwa członkowskie powierzają osobie fizycznej ustanowionej przedstawicielem lub wyznaczonej jako osoba odpowiednia do tymczasowego działania w charakterze przedstawiciela proporcjonalną i ograniczoną liczbę małoletnich bez opieki, a w zwykłych okolicznościach jednocześnie nie więcej niż 30 małoletnich bez opieki, w celu zapewnienia skutecznego wykonywania zadań przez tę osobę.

8. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy administracyjne lub sądowe lub inne podmioty były odpowiedzialne za nadzorowanie właściwego wykonywania zadań przez przedstawicieli i osoby odpowiednie do tymczasowego występowania jako przedstawiciel, w tym w drodze okresowego sprawdzania informacji z rejestrów karnych tych ustanowionych przedstawicieli i wyznaczonych osób w celu wykrycia ewentualnych niezgodności z pełnioną przez nich

rolą. Takie organy administracyjne lub sądowe lub inne podmioty rozpatrują skargi składane przez małoletnich bez opieki na ich ustanowionych przedstawicieli lub wyznaczone osoby.

9. Małoletni bez opieki, którzy występują z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, od momentu ich wjazdu na terytorium państwa członkowskiego, w którym wystąpiono z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej lub w którym wniosek ten jest rozpatrywany, do momentu, w którym mają obowiązek opuścić to państwo członkowskie, są umieszczani:

- a) z pełnoletnimi krewnymi;
- b) w rodzinie zastępczej;
- c) w ośrodkach dla cudzoziemców specjalnie przystosowanych do przyjmowania małoletnich;
- d) w innych miejscach zakwaterowania odpowiednich dla małoletnich.

Państwa członkowskie mogą umieścić małoletnich bez opieki w wieku co najmniej 16 lat w ośrodkach dla cudzoziemców przeznaczonych dla pełnoletnich osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, jeżeli jest to w ich najlepszym interesie, jak przewidziano w art. 26 ust. 2.

W miarę możliwości nie rozdziela się rodzeństwa, uwzględniając najlepszy interes małoletniego, w szczególności jego wiek i stopień dojrzałości. Zmiany miejsca pobytu małoletnich bez opieki ogranicza się do minimum.

10. Państwa członkowskie rozpoczynają poszukiwanie członków rodziny małoletniego bez opieki, w razie potrzeby korzystając z pomocy organizacji międzynarodowych lub innych odpowiednich organizacji, tak szybko, jak to możliwe po wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, zabezpieczając jednocześnie najlepszy interes tego małoletniego bez opieki. W przypadku potencjalnego zagrożenia życia lub integralności fizycznej małoletniego lub bliskich krewnych małoletniego, w szczególności w przypadku gdy krewni ci pozostali w kraju pochodzenia, konieczne jest zadbanie o zapewnienie poufności zbierania, przetwarzania i obiegu informacji dotyczących tych osób, tak aby uniknąć stwarzania zagrożenia dla ich bezpieczeństwa.

Artykuł 28

Ofiary tortur i przemocy

1. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom handlu ludźmi, tortur, zgwałcenia lub innych poważnych aktów przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej, w tym przemocy na tle seksualnym, przemocy ze względu na płeć, rasę lub religię, niezbędne leczenie i opiekę medyczną i psychologiczną, w tym w razie potrzeby rehabilitację i doradztwo, ze względu na szkody wyrządzone takimi działaniami. Osobom tym zapewnia się, w razie potrzeby, tłumaczenie ustne zgodnie z art. 25 ust. 2 lit. c).

Dostęp do takiego leczenia i opieki musi być zapewniany jak najszybciej po rozpoznaniu potrzeb tych osób.

2. Osoby pracujące z osobami, o których mowa w ust. 1, w tym pracownicy służby zdrowia, muszą być odpowiednio przeszkolone w zakresie potrzeb tych osób oraz odpowiedniego leczenia, w tym niezbędnych usług rehabilitacyjnych, oraz kontynuować takie odpowiednie szkolenie. Osoby te są również związane przepisami krajowymi dotyczącymi poufności oraz mającymi zastosowanie zawodowymi kodeksami etyki w odniesieniu do każdej informacji uzyskanej przez nie podczas wykonywania ich pracy.

ROZDZIAŁ V

ŚRODKI ZASKARŻENIA

Artykuł 29

Środki odwoławcze

1. Państwa członkowskie zapewniają możliwość wniesienia środka odwoławczego od decyzji w sprawie przyznania, cofnięcia lub ograniczenia świadczeń wynikających z niniejszej dyrektywy, decyzji o odmowie udzielenia zezwolenia, o którym mowa w art. 8 ust. 5 akapit pierwszy, lub decyzji podjętych na podstawie art. 9, które indywidualnie wpływają na sytuację osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, w ramach procedur ustanowionych w prawie krajowym. Przynajmniej w ostatniej instancji musi istnieć możliwość wniesienia środka odwoławczego lub innego środka zaskarżenia, co do prawa i co do faktów, do organu sądowego.

2. W przypadku wniesienia do organu sądowego, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, środka odwoławczego lub innego środka zaskarżenia, a także w przypadku kontroli sądowej, o której mowa w art. 11 ust. 3 i 5, państwa członkowskie zapewniają bezpłatną pomoc prawną i bezpłatne zastępstwo prawne, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Taka pomoc prawna i zastępstwo prawne obejmują przygotowanie środka odwoławczego lub innego środka zaskarżenia, w tym co najmniej przygotowanie wymaganych dokumentów procesowych oraz udział w rozprawie przed organami sądowymi w imieniu osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

Bezpłatna pomoc prawna i bezpłatne zastępstwo prawne zapewniane są przez doradców prawnych lub inne odpowiednio wykwalifikowane osoby – dopuszczone lub upoważniona na podstawie prawa krajowego – których interesy nie są sprzeczne lub nie mogłyby być potencjalnie sprzeczne z interesem osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową.

3. Państwa członkowskie mogą także zadecydować, że nie przyznają bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego, w przypadku gdy:

- a) osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową dysponuje wystarczającymi zasobami; lub
- b) uznaje się, że środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia nie ma wymiernych szans powodzenia, w szczególności jeżeli jest wniesiony do drugiej lub wyższej instancji odwoławczej.

W przypadku gdy decyzję o odmowie przyznania bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego podejmuje organ, który nie jest sądem ani trybunałem, na tej podstawie, że środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia nie ma wymiernych szans powodzenia, osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma prawo do skutecznego środka zaskarżenia tej decyzji przed sądem lub trybunałem i w tym celu ma prawo do wnoszenia o bezpłatną pomoc prawną i bezpłatne zastępstwo prawne.

Państwa członkowskie mogą również zadecydować, że bezpłatna pomoc prawna i bezpłatne zastępstwo prawne udzielane są wyłącznie przez doradców prawnych lub innych doradców specjalnie wyznaczonych na podstawie prawa krajowego do udzielania pomocy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową i reprezentowania ich lub przez organizacje pozarządowe uprawnione na podstawie prawa krajowego do zapewniania bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego.

4. Państwa członkowskie mogą także:

- a) nałożyć limity – pieniężne lub czasowe – w odniesieniu do zapewniania bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego, pod warunkiem że takie limity nie ograniczają w sposób arbitralny dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej i do bezpłatnego zastępstwa prawnego;
- b) postanowić, że w odniesieniu do opłat oraz innych kosztów i zwrotów traktowanie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową ma być jednakowe, lecz nie korzystniejsze niż traktowanie na ogół przyznawane ich obywatelom w kwestiach związanych z pomocą prawną.

5. Bez uszczerbku dla art. 19 ust. 2 niniejszej dyrektywy państwa członkowskie mogą żądać całkowitego lub częściowego zwrotu wszelkich poniesionych kosztów, w przypadku gdy sytuacja finansowa osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową znacznie się poprawiła w trakcie procedury udzielania ochrony międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348 lub w przypadku gdy decyzja o przyznaniu bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego została podjęta na podstawie nieprawdziwych informacji dostarczonych przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową.

6. Państwa członkowskie ustanawiają szczególne przepisy proceduralne regulujące sposób składania i rozpatrywania wniosków o zapewnienie bezpłatnej pomocy prawnej i bezpłatnego zastępstwa prawnego lub stosują istniejące przepisy dotyczące krajowych roszczeń o podobnym charakterze, pod warunkiem że przepisy te nie uniemożliwiają ani nie utrudniają nadmiernie dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej i do bezpłatnego zastępstwa prawnego.

ROZDZIAŁ VI

DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ SKUTECZNOŚCI SYSTEMU PRZYJMOWANIA

Artykuł 30

Właściwe organy

Każde państwo członkowskie zgłasza Komisji organy odpowiedzialne za wypełnianie zobowiązań wynikających z niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie informują Komisję o wszelkich zmianach dotyczących takich organów.

Artykuł 31

System wytycznych, monitorowania i kontroli

1. Państwa członkowskie wprowadzają, z należyтым poszanowaniem swojej własnej struktury konstytucyjnej, odpowiednie mechanizmy mające na celu zapewnienie ustanowienia odpowiednich wytycznych oraz środków monitorowania i kontroli poziomu warunków przyjmowania. Państwa członkowskie uwzględniają dostępne, niewiążące normy operacyjne, wskaźniki, wytyczne lub najlepsze praktyki dotyczące warunków przyjmowania opracowane przez Agencję ds. Azylu zgodnie z art. 13 rozporządzenia (UE) 2021/2303, bez uszczerbku dla kompetencji państw członkowskich w zakresie organizacji ich systemów przyjmowania zgodnie z niniejszą dyrektywą.
2. Systemy przyjmowania państw członkowskich podlegają mechanizmowi monitorowania określönemu w rozdziale 5 rozporządzenia (UE) 2021/2303.

Artykuł 32

Planowanie kryzysowe

1. Każde państwo członkowskie opracowuje plan kryzysowy w porozumieniu z organami lokalnymi i regionalnymi, społeczeństwem obywatelskim oraz organizacjami międzynarodowymi, stosownie do przypadku. W planie kryzysowym określa się środki, które należy podejmować w celu zapewnienia odpowiedniego przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową zgodnie z niniejszą dyrektywą, w przypadkach gdy państwo członkowskie zmagą się z nieproporcjonalną liczbą osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, w tym małoletnich bez opieki. Plan kryzysowy obejmuje również środki mające na celu możliwie najszybsze zaradzenie sytuacjom, o których mowa w art. 20 ust. 10 lit. b).
2. Plan kryzysowy, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia szczególne uwarunkowania krajowe, przy użyciu wzoru, który zostanie opracowany przez Agencję ds. Azylu, oraz musi być przekazany Agencji ds. Azylu do dnia 12 kwietnia 2025 r. Plan ten w razie potrzeby poddaje się przeglądowi z uwagi na zmianę uwarunkowań, co najmniej co trzy lata, a w przypadku jego aktualizacji, przekazuje się go Agencji ds. Azylu. Państwa członkowskie informują Komisję i Agencję ds. Azylu w przypadku uruchomienia planu kryzysowego.
3. Na wniosek Agencji ds. Azylu, państwa członkowskie przekazują jej informacje dotyczące swoich planów kryzysowych, o których mowa w ust. 1, a Agencja ds. Azylu pomaga państwom członkowskim, za ich zgodą, w opracowaniu i przeglądzie ich planów kryzysowych.

Artykuł 33

Personel i zasoby

1. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby personel organów i innych organizacji bezpośrednio odpowiedzialny za wykonywanie niniejszej dyrektywy otrzymał odpowiednie szkolenie w odniesieniu do potrzeb osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, w tym małoletnich. W tym celu państwa członkowskie włączają do szkoleń swojego personelu odpowiednie podstawowe części europejskiego programu szkoleń dla pracowników służb azylowych związane z warunkami przyjmowania, a także narzędzie rozpoznawania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania opracowane przez Agencję ds. Azylu.
2. Państwa członkowskie przydzielają niezbędne zasoby, w tym niezbędny personel, tłumaczy pisemnych i ustnych, do celów wykonywania niniejszej dyrektywy, z uwzględnieniem sezonowych zmian liczby osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. W przypadku gdy organy lokalne i regionalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub organizacje międzynarodowe uczestniczą w wykonywaniu niniejszej dyrektywy, przyznaje się im niezbędne zasoby.

Artykuł 34

Monitorowanie i ocena

Do dnia 12 czerwca 2028 r., a następnie przynajmniej co pięć lat Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące stosowania niniejszej dyrektywy oraz proponuje wszelkie niezbędne zmiany.

Państwa członkowskie, na wniosek Komisji, przesyłają informacje niezbędne do sporządzenia sprawozdania do dnia 12 czerwca 2027 r., a następnie co trzy lata.

*Artykuł 35***Transpozycja**

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 1–10, 12, 13, 17–29 i 31–34 do dnia 12 czerwca 2026 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektywy uchylonej niniejszą dyrektywą odczytuje się jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Sposób dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego w dziedzinie objętej zakresem niniejszej dyrektywy.

*Artykuł 36***Uchylenie**

Dyrektywa 2013/33/UE traci moc w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą ze skutkiem od dnia 12 czerwca 2026 r., bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji dyrektywy 2013/33/UE określonej w załączniku I do prawa krajowego.

Odesłania do uchylonej dyrektywy odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku II.

*Artykuł 37***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

*Artykuł 38***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 maja 2024 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodnicząca

H. LAHBIB

ZAŁĄCZNIK I

**Termin transpozycji do prawa krajowego
(o którym mowa w art. 35)**

Dyrektywa	Data transpozycji
2013/33/UE	20 lipca 2015 r.

ZAŁĄCZNIK II

Tabela korelacji

Dyrektywa 2013/33/UE	Niniejsza dyrektywa
art. 1	art. 1
art. 2, formuła wprowadzająca	art. 2, wyrażenie wprowadzające
art. 2 lit. a)	art. 2 pkt 1
art. 2 lit. b)	art. 2 pkt 2
art. 2 lit. c)	art. 2 pkt 3
art. 2 lit. d)	art. 2 pkt 4
art. 2 lit. e)	art. 2 pkt 5
art. 2 lit. f)	art. 2 pkt 6
art. 2 lit. g)	art. 2 pkt 7
—	art. 2 pkt 8
art. 2 lit. h)	art. 2 pkt 9
art. 2 lit. i)	art. 2 pkt 10
—	art. 2 pkt 11
—	art. 2 pkt 12
art. 2 lit. j)	art. 2 pkt 13
art. 2 lit. k)	art. 2 pkt 14
art. 3	art. 3
art. 4	art. 4
art. 5 ust. 1	art. 5 ust. 1 akapit pierwszy i trzeci
—	art. 5 ust. 1 akapit drugi
art. 5 ust. 2	art. 5 ust. 2 akapit pierwszy
—	art. 5 ust. 2 akapit drugi, trzeci i czwarty
art. 6 ust. 1–4	art. 6 ust. 1
art. 6 ust. 5	art. 6 ust. 3
art. 6 ust. 6	art. 6 ust. 2
art. 7 ust. 1	art. 7 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 8 ust. 3
—	art. 7 ust. 5 i 7
art. 7 ust. 2	art. 9 ust. 1 akapit pierwszy i art. 8 ust. 2 akapit pierwszy
—	art. 8 ust. 1, art. 8 ust. 2 akapit drugi oraz art. 8 ust. 4, 6 i 7
—	art. 9 ust. 1 akapit drugi
—	art. 9 ust. 2
art. 7 ust. 3	art. 7 ust. 4
art. 7 ust. 4	art. 8 ust. 5 oraz art. 9 ust. 3

Dyrektywa 2013/33/UE	Niniejsza dyrektywa
art. 7 ust. 5:	art. 7 ust. 6
—	art. 9 ust. 4 i 5
art. 8 ust. 1–2	art. 10 ust. 1 i 2
—	art. 10 ust. 3
art. 8 ust. 3 lit. a) i b)	art. 10 ust. 4 lit. a) i b)
—	art. 10 ust. 4 lit. c)
art. 8 ust. 3 lit. c)	art. 10 ust. 4 lit. d)
art. 8 ust. 3 lit. d)	art. 10 ust. 4 lit. e)
art. 8 ust. 3 lit. e)	art. 10 ust. 4 lit. f)
art. 8 ust. 3 lit. f)	art. 10 ust. 4 lit. g)
art. 8 ust. 3 akapit drugi	art. 10 ust. 4 akapit drugi
art. 8 ust. 4	art. 10 ust. 5
art. 9	art. 11
art. 10	art. 12
art. 11	art. 13
art. 12	art. 14
art. 13	art. 15
art. 14	art. 16
art. 15 ust. 1	art. 17 ust. 1 akapit pierwszy
—	art. 17 ust. 1 akapit drugi
art. 15 ust. 2	art. 17 ust. 2
—	art. 17 ust. 4–8
art. 15 ust. 3	art. 17 ust. 9
—	art. 18
art. 16	—
art. 17 ust. 1–4	art. 19 ust. 1–5
—	art. 19 ust. 6
art. 17 ust. 5	art. 19 ust. 7
art. 18 ust. 1–8	art. 20 ust. 1–4 i ust. 6–9
—	art. 20 ust. 5
art. 18 ust. 9 akapit pierwszy i drugi	art. 20 ust. 10 akapit pierwszy i drugi
—	art. 20 ust. 10 akapit trzeci
—	art. 21
art. 19	art. 22 ust. 1 i 3
—	art. 22 ust. 2
art. 20 formuła wprowadzająca	art. 23 ust. 1
art. 20 ust. 1 akapit pierwszy, lit. a), b) i c)	art. 23 ust. 2 akapit pierwszy lit. a), b) i c)
—	art. 23 ust. 2 akapit pierwszy lit. e) i f)

Dyrektywa 2013/33/UE	Niniejsza dyrektywa
art. 20 ust. 1 akapit drugi	art. 20 ust. 3
art. 20 ust. 2	—
art. 20 ust. 3	art. 23 ust. 2 akapit pierwszy lit. d)
art. 20 ust. 4	—
art. 20 ust. 5	art. 23 ust. 4
art. 20 ust. 6	art. 23 ust. 5
art. 21	art. 24
art. 22 ust. 1	art. 25 ust. 1
—	art. 25 ust. 2
art. 22 ust. 2, 3 i 4	art. 25 ust. 3, 4 i 5
art. 23 ust. 1–5	art. 26 ust. 1–5
art. 24 ust. 1 akapit pierwszy	art. 27 ust. 1 akapit pierwszy i art. 27 ust. 6
art. 24 ust. 1 akapit drugi	—
—	art. 27 ust. 1 akapity od drugiego do ósmego oraz art. 27 ust. 2–5, ust. 7 i 8
art. 24 ust. 2–3	art. 27 ust. 9–10
art. 24 ust. 4	art. 26 ust. 6
art. 25	art. 28
art. 26	art. 29
art. 27	art. 30
art. 28	art. 31
—	art. 32
art. 29	art. 33
art. 30 ust. 1–2	art. 34
art. 30 ust. 3	—
art. 31	art. 35
art. 32	art. 36
art. 33 ust. 1	art. 37
art. 33 ust. 2	—
art. 34	art. 38
załącznik I	—
załącznik II	załącznik I
załącznik III	załącznik II